

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Braslavští chasidé

Michaela Polívková

Plzeň 2014

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
Katedra blízkovýchodních studií
Studijní program Mezinárodní teritoriální studia
Studijní obor Blízkovýchodní studia

Bakalářská práce
Braslavští chasidé
Michaela Polívková

Vedoucí práce:

Mgr. Věra Tydlitátová, Th.D.

Katedra blízkovýchodních studií

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2014

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2014

.....

Michaela Polívková

Na tomto místě chci poděkovat vedoucí mé bakalářské práce paní Mgr. Věře Tydlitátové, Th.D., za rady, ochotu a čas, který mi při psaní této práce věnovala. Mé díky patří také mým rodičům, kteří mě při studiu vždy ochotně podporovali.

Plzeň, duben 2014

.....

Michaela Polívková

Obsah

ÚVOD	1
1 NOVOVĚKÝ CHASIDISMUS.....	3
1.1 Panenteismus.....	3
1.2 Cadik	4
2 RABI NACHMAN Z BRASLAVI.....	5
2.1 Život Rabi Nachmana.....	6
2.2 Rabi Nachman a rabi Nátan Sternhartz.....	7
2.3 Rabi Nachman a Uman	8
2.4 Rabi Nachmanovo učení	9
2.5 Rabi Nachman a Tikun haklali	10
2.6 Rabi Nachman o Roš hašana.....	11
2.7 Rabi Nachman a hisbodedus	12
2.8 Příběhy a knihy učení Rabi Nachmana	13
3 MRTVÍ CHASIDÉ.....	14
3.1 Úsilí o zachování odkazu Rabi Nachmana.....	14
3.2 Pronásledování braslavských chasidů	16
3.3 Úspěch úsilí o zachování odkazu Rabi Nachmana	17
3.4 Roš hašanový kibuc v Umanu	18
4 ODCHOD BRASLAVANŮ Z VÝCHODNÍ EVROPY.....	19

4.1 Zničení a obnova Rabi Nachmanova hrobu	21
4.2 Braslavané v Izraeli	22
4.2.1 Ukrajinská braslavská větev v Izraeli	22
4.2.2 Polská braslavská větev v Izraeli	24
4.3 Braslavané v USA.....	27
4.4 Obnovení Roš hašanového kibucu v Umanu	29
5 SOUČASNÉ USPOŘÁDÁNÍ BRASLAVSKÝCH CHASIDŮ.....	30
5.1 Charakteristika Braslavských chasidů	31
5.2 Hnutí Na Nach.....	32
5.2.1 Internetové diskuze o Na Nach.....	34
5.3 Braslavské instituce a nakladatelství.....	35
5.3.1 Braslavské světové centrum.....	36
5.3.2 Azamra	37
5.3.3 Světová rada braslavského chasidismu	37
5.3.4 Braslavské centrum	38
5.3.5 Braslavská komunita v Safedu	38
5.3.6 Braslavský výzkumný institut	39
5.3.7 Breslov Book a nakladatelství Keren	40
ZÁVĚR	41
6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	44
6.1 Knižní zdroje.....	44
6.2 Internetové zdroje	46
7 RESUMÉ	53

ÚVOD

Tato bakalářská práce se zabývá braslavským chasidismem. V jednotlivých kapitolách je popsán vývoj braslavského chasidismu do současné doby. Braslavské chasidské skupině se, oproti jiným chasidským skupinám, nedostalo v českém jazykovém prostředí mnoho prostoru, snad proto, že braslavané neutvořili tradiční cadické dynastie. Tím spíše se braslavská skupina mohla rozvinout a uchovat učení svého zakladatele a jediného vůdce Rabi Nachmana. Bakalářská práce si klade za cíl podat ucelený pohled na braslavské chasidy, jako na specifickou chasidskou skupinu.

Název braslavských chasidů je přeložen z anglického názvu Breslover Hasidim podle knihy Marka Čejky a Romana Kořána: Rabíni naší doby.¹ V práci je před jménem zakladatele braslavského hnutí používán titul Rabi, který není skloňován a je psán s velkým počátečním písmenem, aby se zakladatel odlišil od ostatních rabínů. Ti jsou v práci též titulováni výrazem rabi, který ani v tomto případě není skloňován.

První kapitola se zabývá novověkým chasidismem obecně, zejména panenteismem, chasidským pojetím Boha, a chasidskou modlitbou, založenou na principu dvekut. Dále se první kapitola zabývá cadikem, jakožto ideálem vůdce židovského společenství. Druhá kapitola je věnovaná životu, dílu a odkazu Rabi Nachmama, zakladatele braslavských chasidů. V druhé kapitole jsou popsány základní rysy ideologie braslavských chasidů podle učení Rabi Nachmana. Třetí kapitola popisuje vývoj braslavských chasidů po smrti Rabi Nachmana, úsilí braslavanů o přežití vlastní skupiny a o zachování učení Rabi Nachmana. Dále je ve třetí kapitole popsáno prvotní úsilí tisknout braslavské učení a ustanovit Roš hašanového kibucu (shromáždění) v Umanu u hrobu Rabi Nachmana. Čtvrtá kapitola se věnuje přenesení

¹ ČEJKA, M. a KOŘAN, R. Rabíni naší doby, Autority judaismu v náboženském a politickém dění 20. století a současnosti. Brno: Barrister & Principal 2010. 53 s.

centra braslavského chasidismu z Ukrajiny do Izraele a USA. Popisuje příčiny odchodu braslavanů z místa jejich založení a významné braslavské osobnosti, které se zasloužily o přežití a rozšíření braslavského chasidismu v Izraeli a USA. Dále čtvrtá kapitola popisuje zničení a obnovu hrobu Rabi Nachmana, znemožnění a znovu obnovení konání Roš hašanových poutí ke hrobu Rabi Nachmana. Pátá kapitola se věnuje struktuře současného braslavského hnutí. Popisuje charakteristické braslavské znaky a zvyky. Dále se pátá kapitola věnuje hnutí Na Nach, jakožto kontroverzní podskupině braslavského chasidismu. Popisuje historii hnutí Na Nach, život zakladatele hnutí Na Nach rabi Odessera a zvláštnosti Na Nach učení oproti učení hlavního braslavského proudu. Dále jsou v textu zmíněny názory braslavanů na skupinu Na Nach, dostupné z internetových diskuzí. Poslední oddíl páté kapitoly představuje současné braslavské instituce a jejich aktivity, jak je lze zjistit z internetových stran.

1 NOVOVĚKÝ CHASIDISMUS

Novověký chasidismus vznikl ve Východní Evropě v 18. století kolem postavy Bal Šem Tova, rabi Jisraele ben Eliezera, osoby, která není dobře historicky zaznamenaná.² Učení novověkého chasidismu mělo základ v luriánské kabale.³ Hnutí bylo úspěšné, protože upravilo luriánskou kabalou, aby byla přístupná všem židům. Novověké chasidské hnutí se ve 3. generaci rozdělilo na skupiny, podle významných vůdců.⁴ Mnoho z těchto novověkých chasidských skupin přežilo do současné doby, například: chabad, satmarští chasidé, braslavští chasidé. O novověkém chasidismu se český čtenář může dočíst v následujících dílech: Jiří Langer – Devět bran, chasidů tajemství,⁵ Martin Buber – Život Chasidů,⁶ Gershom Scholem – O mystické podobě božství,⁷ Elie Wiesel – Svět chasidů: Portréty a legendy.⁸ Dále bude v práci novověký chasidismus označován pouze jako chasidismus. Práce se v dalších kapitolách zabývá braslavskou chasidskou skupinou.

1.1 Panenteismus

Chasidské pojetí Boha, panenteismus, je odvozené od luriova principu cimcum, stažení. Před vznikem vesmíru byl Bůh jediný, nekonečný, byl všude. Z vlastní vůle se Bůh stáhl z části sebe sama a v prostoru, který dříve obýval, zanechal vlastní části Ejn Sof, což znamená světlo nicoty, nebo světlo nekonečné. Skládáním, dělením a vrstvením Ejn Sof vytvořil všechny duchovní světy a nakonec svět hmotný, tj. náš svět. Bůh pohlíží

² ČECHOVSKÁ, Lucie. Chasidismus a duchovní léčitelství, Praktická magická asistence cadika. Brno: bakalářská práce 2007. 28 s.

³ Tamtéž, s. 23 – 27.

⁴ VANĚK, Jan. Hnutí Chabad v kontextu současného českého judaismu. Brno: bakalářská práce 2010. 11 s.

⁵ LANGER, Jiří. Devět bran, chasidů tajemství. Praha: Odeon 1990.

⁶ BUBER, Martin. Život Chasidů. Praha: Arbor vitae 1994.

⁷ SCHOLEM, Gershom Gerhard. O mystické podobě božství. Praha: Malvern 2011.

⁸ WIESEL, Elie. Svět chasidů: Portréty a legendy. Praha: Sefer 1996.

na všechno, co stvořil, jako na část sebe, protože všechno stvořil ze sebe. Takovéto pojetí Boha se odrazilo v chasidské modlitbě.⁹

Základní princip chasidské modlitby je luriánský pojem dvekut, přimknutí duše k Místu. Místo, hamakom, je mysticko- filozofické označení Boha jakožto vesmíru.¹⁰ Cílem chasidské modlitby je spojení pravého Božího světla s vyprázdněnými Božími částmi, člověkem. Valná většina chasidských skupin zachovává sidur, modlitební řád podle rabínského judaismu. Specifikem chasidské modlitby je, že při pronášení předepsaných modliteb se modlící nezajímá o význam pronášených slov, ale namísto toho se soustředí na tvary jednotlivých písmen. V průběhu modlitby chasid přestane vnímat jednotlivá písmena a tím vstoupí do sféry Bina, světa myšlenky. Tím modlící se chasid eliminoval okolní svět, ze kterého přicházejí zlé myšlenky. Výše popsaný proces se označuje slovy bitul haješ, duchovní anihilace sebe sama, neboli duchovní sebevyprázdnění. Do takto vyprázdněné mysli může vstoupit právě Boží světlo a duše modlícího se přimkne k Bohu. Dvekut, neustálý požadavek spojení duše s Bohem, byl předmětem mnoha sporů mezi chasidy a mitnagdim, odpůrci chasidismu. Kvůli konceptu dvekut chasidům nezbývalo mnoho času na studium Tóry. Dvekut jakožto způsob modlitby pochází od Bal Šem Tova, zakladatele chasidismu. Význam modlitby začal být vyzdvihován hlavně druhou a třetí generací cadiků.¹¹

1.2 Cadik

Cadik je termín, který se používal již před vznikem novodobého chasidismu a měl odlišný význam od významu, který měl v chasidských hnutích 18. století. Cadik je hebrejský výraz pro spravedlivého člověka a odkazuje na jeden ze tří typů ideálních vůdců židovské obce. Cadik (spravedlivý), talmid chacham (učenec), a chasid (zbožný) byli tři ideály

⁹ VANĚK, Jan. Hnutí Chabad v kontextu současného českého judaismu. Brno: bakalářská práce 2010. 8 s.

¹⁰ Tamtéž, 9 s.

¹¹ Tamtéž, 8 – 10 s.

židovství. Dědic učence Písma, rabín, nemá pro výklad chasidské koncepce cadika zásadní význam, na rozdíl od zbývajících dvou ideálů židovství. Cadik (spravedlivý), měl zájem poctivě dodržovat přikázání Tóry. Chasid (zbožný), byl charismatickým člověkem, který kvůli své velké lásce k Bohu plnil přikázání Tóry s extrémním nasazením, kvůli čemuž mnohdy sklízel nepochopení společnosti. Chasid byl vyšším duchovním ideálem než cadik. V průběhu času se obsah významu cadika dále vyvíjel a ve východoevropském chasidismu cadik znamená více než chasid.¹²

Jasnější představa o východoevropském chasidském cadikovi a vznik instituce cadika, nutná pro přežití chasidských skupin, nepochází od Bal Šem Tova, ale od rabi Dova Bera z Mezriče.¹³ Chasidský cadik v sobě spojoval charakteristické rysy talmudistického cadika a chasida, kabalistického cadika a také mochiacha, kazatele morálky. Mochiach byl potulný karatel a buditel morální obrody, často byl ve sporu s rabíny. Postava mochiacha byla rozšířená zejména v Polsku 17. a 18. století. První chasidští vůdcové často plnili funkci mochiachů.¹⁴ Chasidský cadik v sobě zahrnuje i určité, avšak upravené prvky šabatiánského hnutí. Pojetí cadika se tak obohatilo o charakteristiku vůdce židovské obce jako muže s prorockými sklony, vizionáře. Chasidismus přijal učení o sestupu spravedlivého ke zlu, aby skrze sebe zlo propojil s Boží mocí, která zlo promění v dobro. Spojení spravedlivého s Bohem bylo schopno pozvednout všechny lidi, kteří jsou v kontaktu s cadikem.¹⁵ Chasidé říkali svému cadikovi rebe a chápali ho jako vyšší stupeň rabína, ne jako rivala rabína, ačkoli v praxi mnohdy rivaly byli.¹⁶

2 RABI NACHMAN Z BRASLAVI

Rabi Nachman z Braslavi je zakladatelem, jediným cadikem a současným vůdcem braslavských chasidů. Breslov je anglický název dnes

¹² SCHOLEM, Gershom Gerhard. O mystické podobě božství. Praha: Malvern 2011. 70 – 71 s.

¹³ Tamtéž, 97 s.

¹⁴ Tamtéž, 95 – 99 s.

¹⁵ Tamtéž, 99 – 104 s.

¹⁶ Tamtéž, 104 – 112 s.

světově rozšířeného chasidského hnutí. Braslavští chasidé se jmenují podle města, kde bylo od r. 1802 do r. 1810 hlavní sídlo Rabi Nachmana. Charakteristikou braslavského chasidismu je osobní obroda judaismu dle učení Rabi Nachmana.¹⁷ Slovo Breslov napsaná hebrejských písmen je možné překládat do slov LeV BaSaR, což znamená srdce z masa. Název Breslov (Braslav) odkazuje na biblický verš: A dám vám nové srdce a do nitra vám vložím nového ducha. Odstraním z vašeho těla srdce kamenné a dám vám srdce z masa. (Ez 36,26)¹⁸

2.1 Život Rabi Nachmana

Rabi Nachman byl z matčiny linie přímým potomkem zakladatele chasidismu Bal Šem Tova. Narodil se 4. dubna 1772 v Meziboží.¹⁹ Jeho manželkou se stala Saša, dcera rabi Efraima z Osatinu, se kterou měl osm dětí, z nichž 4 zemřely v dětství. V Osatinu se věnoval studiu Tory, Talmudu, Halachy, Midraše, Zoharu a Šulchan Aruch. Ještě před svou svatbou (r. 1785) napsal dílo Sefer Hamidot, dílo které bylo vydáno pod názvem Kniha Alef – Bet²⁰ (r. 1811).²¹ R. 1790 se Nachmanova rodina přestěhovala do Medveděvky. Zde se Rabi Nachman postupně stal pro své náboženské znalosti a duchovní vyzrálou známým a vyhledávaným chasidským vůdcem. Začali k němu přicházet jeho první následovníci, kteří se stali základem braslavských učenců.²² Ve skupině svých následovníků zavedl Rabi Nachman zvyk zpovědi,²³ proto byli jeho

¹⁷ KATZ, Yossi. Questions and Answers about Breslov [online]. (cit. 18. 2. 2014). Dostupné z: <http://breslov.org/breslov-faq/>

¹⁸ KRAMER, Chaim. Through Fire and Water, The life of Reb Noson of Breslov. Jerusalem/New York: Breslov Research Institute 1992. 398 s.

¹⁹ GREENBAUM, Avraham. The Life of Rabbi Nachman [online]. © 2006 – 2007 (cit. 9. 4. 2014). Dostupné z: <http://azamra.org/Essential/life.htm>

²⁰ YESHIVAT TIKUN HAMIDOT. The holy rabbi rebbe Nachman of Breslov ז"ל 'The Nachal Novea Mekor Chochma' [online]. © 2005 (cit. 6. 4. 2014). Dostupné z: http://www.breslev-midot.com/eng/about_berslev_moharan.asp

²¹ KRAMER, Chaim. Through Fire and Water, The life of Reb Noson of Breslov. Jerusalem/New York: Breslov Research Institute 1992. 233 s.

²² YESHIVAT TIKUN HAMIDOT. The holy rabbi rebbe Nachman of Breslov ז"ל 'The Nachal Novea Mekor Chochma' [online]. © 2005 (cit. 6. 4. 2014). Dostupné z: http://www.breslev-midot.com/eng/about_berslev_moharan.asp

²³ Zvykem zpovědi se zde myslí vyznání vlastních činů svému cadikovy.

následovníci v prvním desetiletí nazýváni Zpovědníci.²⁴ Roku 1798 se vydal na čtrnácti měsíční pouť do Erec Jisrael, ze který podle svého vyjádření získal mnoho duchovních zisků. Rabi Nachman tvrdil, že každý žid je součástí Erec Jisrael a jako takový má veliký duchovní potenciál. Po návratu z Erec Jisrael přesídlil do Zlatopole, kde se po dva roky potýkal s pomluvy a s opozicí.²⁵ Opozice byla vedena rabi Leibem, přezdívaným Špolský děda.²⁶ R. 1802 se Rabi Nachman přestěhoval do Braslavi, města, které se následně stalo centrem jeho následovníků.²⁷ Braslav, též psané jako Bratzlav, nebo Breslov, je město nacházející se v dnešní Ukrajině v oblasti Podolí na řece Bug, mezi městy Nemirov a bývalým hlavním sídlem podolské správy Tulchin.²⁸ V Braslavi se setkal s rabi Nátanem Sternhartzem, který sepsal a vydal jeho učení a příběhy. R. 1807 onemocněl tuberkulózou, odjel se léčit do Lvova, centra haskaly. Vrátil se do Braslavi roku 1808 spolu s duchovními pochybnostmi, které se mu podařilo překonat a získat oddanější a pevnější víru. V létě r. 1810 přesídlil do Umanu, kde 16. 10. 1810 zemřel a byl pochován na starém umanském hřbitově.²⁹

2.2 Rabi Nachman a rabi Nátan Sternhartz

Rabi Nátan byl Rabi Nachmanovým blízkým žákem a výjimečně pečlivým zapisovatelem jeho učení.³⁰ Rabi Nachman sám po vydání knihy Likutej Moharan (1807) řekl, že ač jsou v díle jeho vlastní myšlenky, jde o

²⁴ GREENBAUM, Avraham. The Life of Rabbi Nachman [online]. © 2006 – 2007 (cit. 9. 4. 2014). Dostupné z: <http://azamra.org/Essential/life.htm>

²⁵ YESHIVAT TIKUN HAMIDOT. The holy rabbi rebbe Nachman of Breslov ז"ל 'The Nachal Novea Mevor Chochma' [online]. © 2005 (cit. 6. 4. 2014). Dostupné z: http://www.breslev-midot.com/eng/about_berslev_moharan.asp

²⁶ GREENBAUM, Avraham. The Life of Rabbi Nachman [online]. © 2006 – 2007 (cit. 9. 4. 2014). Dostupné z: <http://azamra.org/Essential/life.htm>

²⁷ Tamtéž.

²⁸ KATZ, Yossi. Questions and Answers about Breslov [online]. (cit. 18. 2. 2014). Dostupné z: <http://breslov.org/breslov-faq/>

²⁹ GREENBAUM, Avraham. The Life of Rabbi Nachman [online]. © 2006 – 2007 (cit. 9. 4. 2014). Dostupné z: <http://azamra.org/Essential/life.htm>

³⁰ KRAMER, Chaim. Through Fire and Water, The life of Reb Noson of Breslov. Jerusalem/New York: Breslov Research Institute 1992. 140 s.

rabi Nátanovo dílo, protože bez rabi Nátana by nebylo vydáno.³¹ Rabi Nátan vydal množství knih s učením Rabi Nachmana a další množství vlastních spisů.³² Rabi Nátan vyjádřil velkou lítost nad ztrátou knih, které byly těsně po smrti Rabi Nachmana na jeho přání spáleny rabi Šimonem.³³ Rabi Nachman si uvědomoval důležitost rabi Nátana pro šíření svého učení a měl o rabi Nátanovi obecně vysoké mínění jako o člověku, který potlačil své zlé vášně a jehož jedinou slabostí je sebepodceňování.³⁴

2.3 Rabi Nachman a Uman

Ukrajina byla v 18. století pod polskou nadvládou. Posádkové město Uman bylo umístěno mezi Kievem a Oděsou. Po hajdamáckém pogromu z r. 1749, kdy byl Uman zapálen a bylo v něm zabito na tisíce židů, se městu dostalo obnovení r. 1761 od polského guvernéra Felixe Potackého, který mimo jiné vybudoval park Sofievka. R. 1768 proběhl druhý hajdamácký pogrom, během kterého bylo v Umanu zabito na 20 000 židů a Poláků. R. 1795 se Ukrajina dělením Polska ocitla pod ruskou nadvládou. Uman se stal jedním z prvních center ruské haskaly, asimilace. Hlavním umanským vůdcem haskaly byl Chaikal Hurwitz, spolu se svými dvěma mladšími příbuznými. Chaikal Hurwitz se r. 1802 setkal s Rabi Nachmanem a oblíbil si ho pro jeho matematické vědomosti a jeho osobnost natolik, že Rabi Nachmana žádal, aby v Umanu zůstal. R. 1810 poslali představitelé umanské haskaly Rabi Nachmanovi pozvání do Umanu, které Rabi Nachman přijal.³⁵ Zemřel 17. 10. 1810 v Umanu.³⁶ Je

³¹ KRAMER, Chaim. *Through Fire and Water, The life of Reb Noson of Breslov*. Jerusalem/New York: Breslov Research Institute 1992. 155 s.

³² Tamtéž, 139 s.

³³ Tamtéž, 210 s.

³⁴ Tamtéž, 152 s.

³⁵ Tamtéž, 180 – 182 s.

³⁶ Tamtéž, 170 s.

pohřben na starém umanském hřbitově mezi oběťmi druhého hajdamáckého pogromu, jak si přál.³⁷

2.4 Rabi Nachmanovo učení

Rabi Nachman žil v době začátku průmyslové revoluce a haskaly, asimilace. Vnímal nástup rozsáhlého ateismu a uvědomoval si změnu doby a problémy lidí jako úzkost, frustrace a deprese. Rabi Nachman věnoval své učení pomoci svým současníkům při řešení soudobých problémů.³⁸ Už za života Rabi Nachmana čelili braslavané urážkám a výsměchu opozice, proto Rabi Nachman učil o pravém pokání, projevující se v tichém přijímání urážek a v odevzdané službě Bohu.³⁹ Rabi Nachman dále učil, jak je potřebné pracovat na osobním vztahu s Bohem skrze modlitbu, a nechat Boha činit zázraky.⁴⁰ Tvrdil, že jedním z jeho hlavních úkolů je naučit židy modlit se intenzivnějším způsobem.⁴¹ Říkal, že největším zázrakem je modlitba, protože skrze ni každý žid může uspět ve všem.⁴² Upřímnost a jednoduchost byly dvě hlavní zásady učení Rabi Nachmana. I přes některé nejasné části jeho učení, jedná se zejména o mystické koncepty, hlavní poselství pojednávající o důležitosti prosté víry, snahy oprostit se od smutku a důraz na denní studium židovského práva je zcela zřejmé.⁴³ Následovníci Rabi Nachmana šířili jeho učení tiskem.⁴⁴ Základní braslavská výzva k prosté a radostné víře je platná jak pro muže, tak pro ženy. Některé části Rabi Nachmanova učení se týkají výhradně mužů. Jsou to cicit, tefilin. Naopak příběhy Rabi

³⁷ KRAMER, Chaim. *Through Fire and Water, The life of Reb Noson of Breslov*. Jerusalem/New York: Breslov Research Institute 1992. 180 – 182 s.

³⁸ BRESLOV RESEARCH INSTITUTE. *Uman! Uman! Rosh Hashanah! A guide to Rebbe Nachman's Rosh Hashanah in Uman* [online]. Jeruzalem/New York: Breslov Research Institute 1992. (cit. 18. 2. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.com/bri/umanrh.html>

³⁹ KRAMER, Chaim. *Through Fire and Water, The life of Reb Noson of Breslov*. Jerusalem/New York: Breslov Research Institute 1992. 354 s.

⁴⁰ Tamtéž, 365 s.

⁴¹ Tamtéž, 252 s.

⁴² Tamtéž, 365 s.

⁴³ KATZ, Yossi. *Questions and Answers about Breslov* [online]. (cit. 18. 2. 2014). Dostupné z: <http://breslov.org/breslov-faq/>

Nachmana byly vydány dvojjazyčně, v hebrejštině a v jidiš, aby jim rozuměly všichni. Deset žalmů Tikun haklali, univerzální modlitba, může být pronášeny jak muži tak ženami.⁴⁵ Rabi Nachman řekl, že jeho mise je tajná, a že na jejím splnění závisí existence světa. Řekl, že až se naplní čas, rozšíří se braslavský chasidismus po celém světě.⁴⁶ Poslední učení Rabi Nachmana bylo o budoucí obnově stvoření, kdy dojde k všeobecnému poznání Boha. K tomu by mělo dojít skrze duchovní melodii lásky a dobroty, tedy skrze zvláštní modlitbu.⁴⁷ Rabi Odesser, zakladatel hnutí Na Nach, se domníval, že zvláštní modlitba, nebo také melodie, určená k obnově stvoření, je obsažená v Peteku v čtyřnásobném Nachmanově jméně.⁴⁸

2.5 Rabi Nachman a Tikun haklali

Tikun haklali je hebrejský název pro univerzální duchovní lék. Rabi Nachman sestavil modlitbu Tikun haklali z 10 žalmů: žalm číslo 16, 32, 41, 42, 59, 77, 90, 105, 137 a 150. Modlitba sestavená z žalmů Tikun haklali podle Rabi Nachmana působí jako lék na všechny vnitřní nemoci (hříchy).⁴⁹ Přesný návod jak se modlit Tikun haklali, jaká slova zvolit na začátek i na konec modlitby se v anglickém překladu rabi Avrahama Greenbauma nachází na internetové stránce Azamra institutu.⁵⁰

⁴⁴ BRESLOV RESEARCH INSTITUTE. Uman! Uman! Rosh Hashanah! A guide to Rebbe Nachman's Rosh Hashanah in Uman [online]. Jeruzalem/New York: Breslov Research Institute 1992. (cit. 18. 2. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.com/bri/umanrh.html>

⁴⁵ KATZ, Yossi. Questions and Answers about Breslov [online]. (cit. 18. 2. 2014). Dostupné z: <http://breslov.org/breslov-faq/>

⁴⁶ GREENBAUM, Avraham. The Unique charm of Rabbi Nachman [online]. © 2006 – 2007 (cit. 9. 4. 2014). Dostupné z: <http://azamra.org/Essential/charm.htm>

⁴⁷ KRAMER, Chaim. Through Fire and Water, The life of Reb Noson of Breslov. Jerusalem/New York: Breslov Research Institute 1992. 199 s.

⁴⁸ NANACH. A Brief Intro to Na Nach [online]. (cit. 18. 3. 2014). Dostupné z: <http://www.nanach.org/intro/brief-intro.html>

⁴⁹ GREENBAUM, Avraham. Tikkun Haklali, the general remedy [online]. © 2006 – 2007 (cit. 9. 4. 2014). Dostupné z: <http://azamra.org/Essential/general.htm>

⁵⁰ GREENBAUM, Avraham. The ten psalms, english translation [online]. © 2006 – 2007 (cit. 9. 4. 2014). Dostupné z: <http://azamra.org/Essential/tenpsalms.htm>

2.6 Rabi Nachman o Roš hašana

Rabi Nachman trval na tom, aby s ním všichni jeho žáci slavili Roš hašana. Protože si byl vědom své mimořádné duchovní síly v den Roš hašana. Mrzelo ho, když někdo z jeho žáků nepřišel, protože tak dotyčný nezískal prospěch z jeho speciálního duchovního daru.⁵¹ Roš hašana znamená hlava roku a je to první den v židovském kalendáři. Roš hašana je zároveň výročí stvoření Adama, který byl Bohem stvořen šestý den při stvoření světa.⁵² Roš hašana je den, kdy Bůh plánuje následující rok, a zároveň je nástinem nastávajícího roku. Rabi Nachman doporučoval na Roš hašana méně mluvit a více myslet na dobré věci, protože vše závisí na Roš hašana, neboť to je den Božího soudu lidských myšlenek, slov i činů. Je dobré být na Roš hašana s cadikem, protože chasid díky cadikovi má možnost na Roš hašana splatit Bohu všechny své dluhy.⁵³ Rabi Nachman slíbil pomoci od hříchů a nesnází všem, kdo přijdou k jeho hrobu, pomodlí se Tikun haklali a přispějí jakoukoli finanční částku na charitu. Řekl, že použije veškeré své moci, na prosebníkovi je jen to, aby se nevrátil ke své pošetilosti.⁵⁴ Podle kabaly je duše cadika po smrti trvale obsažena v Božském nekonečnu, ale její spodní část zůstává v hrobě. Proto braslavští chasidé cestují ke hrobu Rabi Nachmana v době Roš hašana.⁵⁵

Rabi Nachman řekl, že každý chlapec mladší sedmi let, který ho navštíví, bude chráněn nečistot. Dále Rabi Nachman učil, že svatost hrobů cadikim se rovná svatosti Erec Jisrael, proto kdo cestuje z Izraele

⁵¹ KRAMER, Chaim. *Through Fire and Water, The life of Reb Noson of Breslov*. Jerusalem/New York: Breslov Research Institute 1992. 195 s.

⁵² DAMOHORSKÁ, P. a NOSEK, B. *Židovské tradice a zvyky*. Praha: Karolinum 2010. 203 s.

⁵³ BRESLOV RESEARCH INSTITUTE. *Uman! Uman! Rosh Hashanah! A guide to Rebbe Nachman's Rosh Hashanah in Uman* [online]. Jeruzalem/New York: Breslov Research Institute 1992. (cit. 18. 2. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.com/bri/umanrh.html>

⁵⁴ KRAMER, Chaim. *Through Fire and Water, The life of Reb Noson of Breslov*. Jerusalem/New York: Breslov Research Institute 1992. 172 – 173 s.

⁵⁵ KATZ, Yossi. *Questions and Answers about Breslov* [online]. (cit. 18. 2. 2014). Dostupné z: <http://breslov.org/breslov-faq/>

do Umanu, ve své podstatě neopouští svatou zemi.⁵⁶ Elul, měsíc předcházející Roš hašanu dle židovského kalendáře, srpen – září podle gregoriánského kalendáře, slouží k duchovnímu očištění a k přípravě na Roš hašana. Pečlivě vážit svá slova, je jedním z hlavních způsobů očištění, protože řeč je počátek skutků. V měsíci elulu je dobré více Bohu děkovat. V elulu je dobré přečíst celý Tanach, prospěšné je číst Zohar, Tikunej Zohar, Likutej Moharan, Příběhy Rabi Nachmana, moudrost Rabi Nachmana a recitovat žalmy. Zvuk šofaru má dle Rabi Nachmana probudit lidi z duchovního spánku.⁵⁷

2.7 Rabi Nachman a hisbodedus

Rabi Nachman se ve svém učení převážně věnoval lidskému zápasu s pocitem Boží vzdálenosti. Na světě není místa, kde by nebyl Bůh, nebo kde by byl člověk mimo dosah Boží přítomnosti. Živá Tóra zahrnuje celý svět, avšak Boží přítomnost se může skrývat. Člověk, zakoušející Boží nepřítomnost, se může od takového pocitu osvobodit skrze osobní modlitbu, hisbodedus.⁵⁸ Hisbodedus je soukromá modlitba a meditace v rodném jazyce. Hisbodedus je čas upřímného pohledu na sebe, tedy duchovní očištění.⁵⁹ V Likutej Moharan 2, 52 Rabi Nachman vysvětluje praxi hisbodedus takto: hisbodedus, jakožto rozmluva člověka s Bohem v přírodě, to znamená vlastními slovy, pomáhá člověku, aby očistil své vědomí od vlastního ega a vnímal jenom Boha. Hisbodedus vede k poznání, že není nic, kromě Boží existence. Příroda v rámci modlitby hisbodedus znázorňuje duši člověka. Hisbodedus tedy je kontemplativní modlitbou. Pocit vzdálenosti od Boha není jen negativní

⁵⁶ BRESLOV RESEARCH INSTITUTE. Uman! Uman! Rosh Hashanah! A guide to Rebbe Nachman's Rosh Hashanah in Uman [online]. Jeruzalem/New York: Breslov Research Institute 1992. (cit. 18. 2. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.com/bri/umanrh.html>

⁵⁷ Tamtéž.

⁵⁸ SEARS, Dovid. Comparing Chabad and Breslov: A Response to Rabbi Naftali Citron [online]. 25. 1. 2006 (cit. 21. 2. 2014). Dostupné z: http://asimplejew.blogspot.cz/2006/01/guest-posting-from-rabbi-dovid-sears_25.html

záležitostí, kterou je třeba vymýtit, naopak může motivovat člověka k činnosti, která ho přivede blíže k Bohu, což je pro duchovní růst důležité.⁶⁰

2.8 Příběhy a knihy učení Rabi Nachmana

Rabi Nachman je známý svými příběhy. Rabi Nachman řekl, že vyprávěním příběhů chce lidi přivést blíže k Bohu a vyburcovat je z duchovního spánku. Rabi Nachman tvrdil, že vyprávění jeho příběhů je vyučování Tóry způsobem jiným než tradičním.⁶¹ Dnes jsou Nachmanovy spisy přeloženy do několika světových jazyků. Do češtiny byly přeloženy dvě knihy s příběhy Rabi Nachmana: Slova rabiho Nachmana⁶² a Příběhy rabi Nachmana.⁶³ Dále byly do češtiny přeloženy následující knihy: Vlídna zbraň, modlitby pro chvíle všední i nevšední⁶⁴ a Prázdné křeslo, nalézt naději a radost.⁶⁵ Příběhy Rabi Nachmana patří mezi uznávaná židovská literární díla.⁶⁶

Učení Rabi Nachmana a braslavská tradice byla zaznamenávána braslavany v průběhu dějin. Likutej Moharan, sbírka učení Rabi Nachmana, sepsaná rabi Nátanem, je dostupná i s komentářem v anglickém překladu ve vydání BRI (Breslov Research Institute). Sefer Hamidot je sbírka obsahující moudrost Tóry. Byla vydána BRI pod

⁵⁹ BRESLOV RESEARCH INSTITUTE. Uman! Uman! Rosh Hashanah! A guide to Rebbe Nachman's Rosh Hashanah in Uman [online]. Jeruzalem/New York: Breslov Research Institute 1992. (cit. 18. 2. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.com/bri/umanrh.html>

⁶⁰ SEARS, Dovid. Comparing Chabad and Breslov: A Response to Rabbi Naftali Citron [online]. 25. 1. 2006 (cit. 21. 2. 2014). Dostupné z: http://asimplejew.blogspot.cz/2006/01/guest-posting-from-rabbi-dovid-sears_25.html

⁶¹ GREENBAUM, Avraham. Stories [online]. © 2006 – 2007 (cit. 9. 4. 2014). Dostupné z: <http://azamra.org/Essential/stories.htm>

⁶² CUNT, Martin a PIFKO, Raphael (eds.). Slova rabiho Nachmana, chasidské příběhy. Praha: Vyšehrad 2002.

⁶³ NACHMAN Z BRACLAVI. Příběhy Rabi Nachmana. Praha: Argo 2005.

⁶⁴ MIZRAHI, S. C. – MYKOFF, M. Vlídna zbraň, Modlitby pro chvíle všední i nevšední. Praha: Volvox Globator 2000.

⁶⁵ NACHMAN Z BRACLAVI. Prázdné křeslo, nalézt naději a radost. Praha: Volvox Globator 1998.

⁶⁶ BRESLOV RESEARCH INSTITUTE. Uman! Uman! Rosh Hashanah! A guide to Rebbe Nachman's Rosh Hashanah in Uman [online]. Jeruzalem/New York: Breslov Research Institute 1992. (cit. 18. 2. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.com/bri/umanrh.html>

názvem The Aleph - Bet book. Likutej Eitzot, kniha napsaná rabi Nátanem, byla do angličtiny přeložena rabi Avrahamem Greenbaumem a vydaná BRI pod názvem Rabbi Nachman's Advice. Likutej Halachot, osmisvazkové dílo rozebírající Šulchan Aruch podle učení Rabi Nachmana, bylo sepsané rabi Nátanem. Kochvey Or, příběhy a učení Rabi Nachmana byly sepsané rabi Avrahamem Chazanem. Chajej Moharan, biografie Rabi Nachmana, byla sepsaná rabi Nátanem, do angličtiny byla přeložena rabi Avrahamem Greenbaumem, a vydána v BRI. Sipurim Niflaim, sbírka rabi Šmuela Horowitze, uvádí příběhy, učení a anekdoty Rabi Nachmana. Sipurej Masiot bylo vydáno v BRI pod názvem Rabbi Nachman's Stories. Siach Sarfej Kodeš, sbírka učení a příběhů Rabi Nachmana, byla sepsaná rabi Avrahamem Weitzhandlerem na základě rozhovorů s rabi Levi Jizákem Benderem.⁶⁷

3 MRTVÍ CHASIDÉ

Po smrti Rabi Nachmana se braclavští chasidé ocitli rozptýleni po Ukrajině bez vůdce, proto byli nazýváni mrtví chasidé.⁶⁸ Počet braslavských chasidů se snižoval. Přetrvávající skupiny braslavských chasidů se nacházely ve městech Braslav, Teplík, Terhovitza, Uman, Tcherin a Medvedevka.⁶⁹

3.1 Úsilí o zachování odkazu Rabi Nachmana

V utrpení, které bylo způsobeno ztrátou Rabi Nachmana, našel rabi Nátan útěchu ve studiu Rabi Nachmanova učení. Rabi Nátan byl přesvědčen, že šíření Rabi Nachmanových textů bude povzbuzením pro všechny braslavany.⁷⁰ Proto začal r. 1811 připravovat Likutej Moharan

⁶⁷ GREENBAUM, Avraham. Sources [online]. © 2006 – 2007 (cit. 9. 4. 2014). Dostupné z: <http://azamra.org/Essential/sources.htm>

⁶⁸ ČEJKA, M. a KOŘAN, R. Rabíni naší doby, Autority judaismu v náboženském a politickém dění 20. století a současnosti. Brno: Barrister & Principal 2010. 54 s.

⁶⁹ KRAMER, Chaim. Through Fire and Water, The life of Reb Noson of Breslov. Jerusalem/New York: Breslov Research Institute 1992. 220 – 221 s.

⁷⁰ KRAMER, Chaim. Through Fire and Water, The life of Reb Noson of Breslov. Jerusalem/New York: Breslov Research Institute 1992. 219 s.

k tisku. Následujících deset let po smrti Rabi Nachmana byl rabi Nátan zaneprázdněn psáním vlastních textů, většinou inspirovaných Rabi Nachmanem, a cestováním po braslavských komunitách kvůli sbírání finanční podpory pro tisk knih s učením Rabi Nachmana.⁷¹ Rabi Nátan inicioval první pouť ke hrobu Rabi Nachmana; ta proběhla v lednu 1811, účastnilo se jí zhruba šedesát braslavanů.⁷² Kvůli sérii požárů v Nemirově se rabi Nátan se svou rodinou přestěhoval do Braslavi r. 1811. Téhož roku byla vytištěna díla: Likutej Moharan, Kniha Alef-Bet a Kitzur Likutej Moharan (komentář k Likutej Moharan).⁷³ Rabi Nátan si byl vědom své odpovědnosti, proto šířil učení Rabi Nachmana vyučováním braslavských studentů.⁷⁴ Mnozí jeho studenti začali jezdit do Umanu ke hrobu Rabi Nachmana, čímž vzrostla opozice proti braslavanům. Díky dokončení stavby Braslavké šul mohl rabi Nátan pokračovat v přednášení Rabi Nachmanovo učení.⁷⁵

R. 1812 Napoleon neúspěšně napadl Rusko. Ne všichni chasidé podporovali Napoleona, jak je obviňovali jejich odpůrci, nicméně nová carská omezení dopadla na všechny židy.⁷⁶ R. 1814 začal rabi Nátan psát Likutej Tefilos, modlitby inspirované Likutej Moharan. Rabi Nátan se držel Rabi Nachmanovy rady o tom, že po studiu duchovního textu je třeba se modlit hisbodedus, a je dobré si vlastní slova modlitby zapsat. Tímto způsobem bylo napsáno dílo Likutej Tefilos, které se rychle začalo šířit mezi braslavany. R. 1816 dal rabi Nátan vytisknout Sipurej Masiot, sbírku příběhů od Rabi Nachmana v dvojjazyčné verzi, hebrejštině a v jidiš. Proti vydání knihy Sipurej Ma'asiot se zvedla vlna odporu i z řad chasidů. Zejména rabi Avraham Jehošua Hešel z Apta tvrdil, že není správné přepracovat starou židovskou tradici na pouhé pohádky a veřejně je

⁷¹ KRAMER, Chaim. Through Fire and Water, The life of Reb Noson of Breslov. Jerusalem/New York: Breslov Research Institute 1992. 265 s.

⁷² Tamtéž, 238 s.

⁷³ Tamtéž, 231 – 233 s.

⁷⁴ Tamtéž, 237 s.

⁷⁵ Tamtéž, 246 – 247 s.

⁷⁶ Tamtéž, 239 – 240 s.

šířit.⁷⁷ R. 1818 rabi Nátan se svojí rodinou zchudl a stal se finančně závislým na darech braslavanů. R. 1821 dostal darem tiskařský stroj a papír.⁷⁸ V té době se setkal se svým nejbližším žákem rabi Nachmanem z Tulchinu.⁷⁹ Rabi Nátan se častěji vracel k textům Rabi Nachmana o důležitosti navštívení Erec Jisrael pro osobní duchovní růst.⁸⁰ Avšak byl na pochybách, zda má navštívit Erec Jisrael pro své dobro, nebo pro dobro braslavských chasidů vyučovat a tisknout Nachmanovy knihy. Přes všechny finanční obtíže r. 1822 uskutečnil pouť do Erec Jisrael spolu s rabi Jehudou Eliezerem. V Erec Jisrael navštívili chudé chasidské komunity v Safedu a v Tiberiadě, a dále hroby svatých mužů.⁸¹

3.2 Pronásledování braslavských chasidů

Ve třicátých letech devatenáctého století se braslavské hnutí šířilo do Polska a Litvy skrze knihy učení Rabi Nachmana. Na území Ukrajiny v té době začalo pronásledování braslavanů, zejména v oblastech kolem Braslavi. Opozice braslavskému chasidismu vycházela z negativní kampaně Špolského dědy.⁸² Hlavním vůdcem štvavé kampaně byl Savraner, ukrajinský chasidský vůdce, který vydal prohlášení, v němž vybízel k ekonomickým a sociálním sankcím proti braslavanům. Rabi Nátan napsal Savranerovi dopis, v němž si stěžuje na ponižování a žádá Savranera o uklidnění situace. Rabi Nátanovi bylo padesát let, když v lednu r. 1834 musel uprchnout z Braslavi, kvůli rostoucímu fyzickému napadání braslavanů. Rabi Nátan rok pobýval v Tcherinu a v Kremenchugu, ve východní Ukrajině, kde braslavská opozice nebyla tolik silná. V Braslavi Savraner vydal edikt, kterým volal po zničení braslavského hnutí. Braslavané trpěly fyzickými i psychickými následky

⁷⁷ KRAMER, Chaim. *Through Fire and Water, The life of Reb Noson of Breslov*. Jerusalem/New York: Breslov Research Institute 1992. 253 – 256 s.

⁷⁸ Tamtéž, 270 s.

⁷⁹ Tamtéž, 253 s.

⁸⁰ Tamtéž, 264 s.

⁸¹ Tamtéž, 291 – 313 s.

⁸² Tamtéž, 388 – 391 s.

z pronásledování.⁸³ Rozhodnutím vládních úřadů z r. 1835 byl rabi Nátan převezen do Nemirova a nesměl jej bez dovolení úřadů opustit až do roku 1838. V době svého nucenného pobytu v Nemirově se rabi Nátan věnoval psaní Likutej Halakhot a vyučování braslavanů, kteří ho přijeli navštívit. Rabi Nátan i v této době mohl třikrát navštívit Roš hašanový kibuc v Umanu a navíc uskutečnit cestu po ukrajinských braslavských komunitách. R. 1837 byl vydán zákon zakazující tisknout vybraná židovská díla, mezi nimi učení Rabi Nachmana. V lednu r. 1838 zemřel Savraner a v létě téhož roku zemřel Moše Chenkes, druhý hlavní vůdce braslavské opozice. Na podzim r. 1838 skončil rabi Nátan nucený pobyt v Nemirově a on se mohl znovu přestěnovat do Braslavi.⁸⁴

3.3 Úspěch úsilí o zachování odkazu Rabi Nachmana

Rabi Nátan chtěl šířit Rabi Nachmanovo učení, proto se r. 1840 domluvil s Chaimem Cohenem na možnosti vytisknout Rabi Nachmanovo učení ve Lvově. Nové posílení sekulárních tendencí v ruské společnosti začalo r. 1842 pod vedením Oborova, ruského ministra školství, a Maxe Lilienthala. Zavádění sekulárního školství přimělo rabi Nátana ke spěchu vytisknout díla Rabi Nachmana. Likutej Etzot bylo vytisknuto r. 1842 ve Lvově, jako výsledek společného úsilí rabi Nátana a rabi Nachmana z Tulchinu. Likutej Halakhot bylo vytištěno r. 1843 v moldavském městě Jassi, hlavní zásluhu na vytisknutí měl rabi Nachman z Tulchinu.⁸⁵ Rabi Nátan chtěl zavést pravidelné příspěvky do braslavské charity, která by rozdělovala peníze pro potřebné braslavany, chudé braslavany v Izraeli, tisk braslavských knih, provoz braslavské synagogy a šul v Umanu a pro věci právě potřebné. Rabi Nátanovým celoživotním úkolem bylo šířit učení Rabi Nachmana. Proto sepsal učení Rabi Nachmana, vytiskl jej a předal úkol tisknout učení Rabi Nachmana dalším generacím.⁸⁶ Braslavské

⁸³ KRAMER, Chaim. Through Fire and Water, The life of Reb Noson of Breslov. Jerusalem/New York: Breslov Research Institute 1992. 392 – 399 s.

⁸⁴ Tamtéž, 405 – 465 s.

⁸⁵ Tamtéž, 469 – 511 s.

⁸⁶ Tamtéž, 515 – 521 s.

nakladatelské společnosti jsou proto dědici a pokračovateli odkazu rabi Nátana. Rabi Nátan ve svém učení, vycházel z učení Rabi Nachmana, zdůrazňoval bezcennost materiálního bohatství oproti významu modlitby, Tóry, pokání, lítost a Boží odpuštění hříčů dostupné všem židům. Tisknutím Rabi Nachmanových knih a zorganizováním Roš hašanového kibucu v Umanu bylo zajištěno přežití braslavského chasidismu.⁸⁷ Rabi Nátanovým nástupcem byl rabi Nachman z Tulchinu, šířil učení Rabi Nachmana.⁸⁸ Mnoho braslavanů slavilo s rabi Nátanem Jom Kipur, krátce před svou smrtí rabi Nátan řekl, že on sám je Jom Kipur.⁸⁹ Nátan zemřel 20. 12. 1844.⁹⁰ V rámci hnutí braslavských chasidů proběhlo několik sporů mezi předními rabíny. Přestože spory na čas oslabily šíření učení Rabi Nachmana, nevedly k zániku braslavského chasidismu, ani k odklonu od původního učení.⁹¹ Novoroční poutě do Umanu byly zachovány.⁹²

3.4 Roš hašanový kibuc v Umanu

První Roš hašanový kibuc v Umanu se uskutečnil r. 1810, v posledním roce života Rabi Nachmana. Rabi Nachman pečlivě zvažoval umístění svého hrobu, tak aby k němu měli jeho žáci blízko, aby mohli u jeho hrobu studovat a modlit se, jak jim sám doporučoval.⁹³ Tušil, že jeho hrob bude mít zásadní význam pro přežití braslavského hnutí.⁹⁴ Braclavští chasidé záhy po smrti začali získávat nové následovníky, což se projevilo rostoucím počtem poutníků na Roš hašanovém kibucu v Umanu. Poutníci

⁸⁷ KRAMER, Chaim. *Through Fire and Water, The life of Reb Noson of Breslov*. Jerusalem/New York: Breslov Research Institute 1992. 542 – 551 s.

⁸⁸ Tamtéž, 554 s.

⁸⁹ Tamtéž, 530 s.

⁹⁰ Tamtéž, 546 s.

⁹¹ Tamtéž, 328 – 329 s.

⁹² Tamtéž, 354 s.

⁹³ Tamtéž, 137 s.

⁹⁴ Tamtéž, 171 s.

přicházeli z celé Ukrajiny, Běloruska, Litvy a Polska.⁹⁵ Rabi Nátan se o návštěvě hrobu Rabi Nachmana vyjádřil jako o události rovnocenné návštěvě samotného Rabi Nachmana.⁹⁶ Význam Roš hašanové poutě ke hrobu Rabi Nachmana se ideologicky nezměnil.⁹⁷ Prvních deset let se braslavané scházeli na Roš hašanový kibuc v Šomrim LaBooker šul. Avšak kvůli zvyšování počtu poutníků museli braslavané hledat novou, vhodnější budovu.⁹⁸ R. 1829 dosáhl počet poutníků takové výše, že braslavané pochopili nutnost výstavby vlastní šul v Umanu.⁹⁹ Rabi Nátan r. 1831 zakoupil pozemek v Umanu a následně položil základy umanské braslavské šul.¹⁰⁰ Roš hašana se v umanské braslavské šul slavil už r. 1833, přestože úplně dostavěná byla až následujícího roku (1834).¹⁰¹ Rabi Nátan pro umanskou braslavskou šul zakoupil svitek Tóry a studijní knihy. Uman se definitivně stal hlavním centrem braslavských chasidů r. 1866. Na začátku dvacátého století začali do Umanu na Roš hašanový kibuc přicházet ve větší míře poutníci z Polska a Izraele. Zároveň byly pro braslavany, kteří nemohli cestovat do Umanu, zřízeny Roš hašanové kibucy v Lublinu a v Jeruzalémě.¹⁰²

4 ODCHOD BRASLAVANŮ Z VÝCHODNÍ EVROPY

Na počátku dvacátého století bylo centrum braslavských chasidů v Umanu a východní Evropa byla stále těžištěm braslavského hnutí.

⁹⁵ BRESLOV RESEARCH INSTITUTE. Uman! Uman! Rosh Hashanah! A guide to Rebbe Nachman's Rosh Hashanah in Uman [online]. Jeruzalem/New York: Breslov Research Institute 1992. (cit. 18. 2. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.com/bri/umanrh.html>

⁹⁶ KRAMER, Chaim. Through Fire and Water, The life of Reb Noson of Breslov. Jerusalem/New York: Breslov Research Institute 1992. 206 s.

⁹⁷ BRESLOV RESEARCH INSTITUTE. Uman! Uman! Rosh Hashanah! A guide to Rebbe Nachman's Rosh Hashanah in Uman [online]. Jeruzalem/New York: Breslov Research Institute 1992. (cit. 18. 2. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.com/bri/umanrh.html>

⁹⁸ KRAMER, Chaim. Through Fire and Water, The life of Reb Noson of Breslov. Jerusalem/New York: Breslov Research Institute 1992. 350 s.

⁹⁹ Tamtéž, 351 s.

¹⁰⁰ Tamtéž, 356 s.

¹⁰¹ Tamtéž, 358 s.

¹⁰² BRESLOV RESEARCH INSTITUTE. Uman! Uman! Rosh Hashanah! A guide to Rebbe Nachman's Rosh Hashanah in Uman [online]. Jeruzalem/New York: Breslov Research Institute 1992. (cit. 18. 2. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.com/bri/umanrh.html>

Hlavní ukrajinské kehily, duchovní obce, byly v Umanu, Braslavi, Teplíku, Dashevu a Tcherinu. Braslavské hnutí se rozšířilo i do Polska zásluhou rabi Jicchaka Breitera. Rabi Jicchak Breiter, polský rabín, byl zasažen učením Rabi Nachmana již před první světovou válkou. Po první světové válce založil Roš hašanový kibuc v Lublinu pro nové polské braslavany, kteří nemohli cestovat do Umanu. V úsilí šířit braslavský chasidismus pokračoval až do své smrti. Zahynul v koncentračním táboře během druhé světové války.¹⁰³

Rozdělením Polska (1772, 1793 a 1795) získalo Rusko nejen nová území, ale spolu s nimi i zhruba 2 miliony židů. Židé v Rusku museli platit vyšší daně, mohli žít jen ve městech západních guberniích, ne na venkově a ve východních guberniích. Vycestovat z Ruska mohli jen za velmi vysoký poplatek. Ruské zákony o právech a povinnostech židů byly nepřehledné, mnohdy svá vlastní ustanovení popíraly různými dodatky, takže nebylo možné se jimi řídit. Proto o postavení židů spíše než ruské zákony rozhodovala společenská nálada. Během pogromů v letech 1881-1882 ruská vláda dovolila prchajícím židům odejít ze země.¹⁰⁴ R. 1882 byl carem Alexandrem III. přijat zákon, který platil až do r. 1914. Ten sice odsoudil předcházející pogromy, avšak také stanovil další omezení pro židy jako nepřátele ruské společnosti. Židovští advokáti, hledající řešení celkové situace židů v Rusku, doporučovali židům emigraci.¹⁰⁵ V Atlasu židovských dějin se odhaduje, že od r. 1881 do r. 1914 emigrovalo z Ruska do USA přibližně 2 miliony židů, do Argentiny přibližně 115 tisíc židů, do Kanady přibližně 50 tisíc židů, do oblastí jižní Afriky přibližně 45

¹⁰³ SEARS, Dovid. The Breslov Mesorah [online]. 4. 12. 2007 (cit. 10. 11. 2013). Dostupné z: <http://asimplejew.blogspot.cz/2007/12/guest-post-by-rabbi-dovid-sears-breslov.html>

¹⁰⁴ VEBER, Václav. Život v Carském Rusku. (213 – 233 s.). In: VEBER, Václav a kolektiv. Židé v novodobých dějinách. Praha: Karolinum 1997. 220 s.

¹⁰⁵ Tamtéž, 220 – 221 s.

tisíc židů, do Austrálie přibližně 65 tisíc židů, do Palestiny přibližně 65 tisíc židů a na jiná území emigrovalo zhruba 70 tisíc židů.¹⁰⁶

Na počátku 20. století proběhly ve východní Evropě vlny pogromů. V letech 1903 – 1906 proběhly rozsáhlé a krvavé pogromy v západních guberniích Carské Rusi.¹⁰⁷ Další pogromy větší intenzity proběhly na Ukrajině během občanské války v r. 1917.¹⁰⁸ Výše zmíněné příčiny vedly k velké vlně židovské emigrace z východní Evropy. Braslavané, spolu s ostatními židy, ve větší míře emigrovali do Izraele (Palestiny) a do USA.¹⁰⁹

4.1 Zničení a obnova Rabi Nachmanova hrobu

R. 1917 v Rusku proběhla revoluce a nový sovětský režim začal systematicky potírat židovské obyvatele. R. 1919 postupné vlny vojáků, procházející zemí, způsobily sérii pogromů. Většina židů, která přežila pogromy, odešla z východní Evropy. Braslavská šul byla r. 1937 sovětskými úřady uzavřena, její budova byla použita pro potřeby tavicí továrny. Další pohroma vedoucí ke zničení umanského židovstva přišla r. 1941 v podobě nacistických vojsk. Nacistická vojska část umanské židovské společnosti deportovala, část zabila a zničila židovský hřbitov s ostatky Rabi Nachmana. V nynější době se braclavští chasidé shromažďují během Roš hašanového obřadu tašlik na břehu jezera, kde nacisté r. 1941 utopili kolem 100 židů.¹¹⁰

¹⁰⁶ KOLEKTIV AUTORŮ. Atlas univerzálních dějin židovského národa od časů biblických praotců do současnosti. Praha: Victoria Publishing 1995. 194 – 195 s.

¹⁰⁷ VEBER, Václav. Život v Carském Rusku. (213 – 233 s.). In: VEBER, Václav a kolektiv. Židé v novodobých dějinách. Praha: Karolinum 1997. 227 s.

¹⁰⁸ JOHNSON, Paul. Dějiny židovského národa. Řevnice: Rozmluvy 1995. 434 s.

¹⁰⁹ SEARS, Dovid. The Breslov Mesorah [online]. 4. 12. 2007 (cit. 10. 11. 2013). Dostupné z: <http://asimplejew.blogspot.cz/2007/12/guest-post-by-rabbi-dovid-sears-breslov.html>

¹¹⁰ BRESLOV RESEARCH INSTITUTE. Uman! Uman! Rosh Hashanah! A guide to Rebbe Nachman's Rosh Hashanah in Uman [online]. Jeruzalem/New York: Breslov Research Institute 1992. (cit. 18. 2. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.com/bri/umanh.html>

Hrob s ostatky Rabi Nachmana byl nejvíce ohrožen po druhé světové válce, kdy se sovětské úřady rozhodly vystavět v oblasti zničeného židovského hřbitova areál příměstského obydlí. Avšak rabi Zavel Lubarski pátral po hrobě Rabi Nachmana. Nalezl na zničeném židovském hřbitově dvě tyče, které dříve podpíraly příčku a dohromady tvořily vchod do hrobky Rabi Nachmana. Malý kus pozemku, obsahující hrob Rabi Nachmana, byl koupen braslavským konvertitou rabi Danielem.¹¹¹ Poloha Nachmanova hrobu byla upřesněna, byl navržen a postaven dům, který kryl hrob Rabi Nachmana. Rabi Daniel krátce po vystavění domu kolem hrobky Rabi Nachmana emigroval do Izraele. Od té doby v domku bydlel nežidovský pár.¹¹²

4.2 Braslavané v Izraeli

Je třeba zmínit, že malá braslavská komunita působila v Safedu a Tiberiadě už v polovině 19. století.¹¹³ Braslavské hnutí v Izraeli bylo rozděleno podle původního kulturního zázemí jedinců na polskou braslavskou větev, ukrajinskou braslavskou větev a palestinskou braslavskou větev.¹¹⁴

4.2.1 Ukrajinská braslavská větev v Izraeli

Důležitým ukrajinským braslavanem byl rabi Avraham ben rabi Nachman z Tulchinu. Rabi Avraham ben rabi Nachman zastával významnou funkci v Umanu a později i v Jeruzalémě, byl proslulý svým

¹¹¹ BRESLOV RESEARCH INSTITUTE. Uman! Uman! Rosh Hashanah! A guide to Rebbe Nachman's Rosh Hashanah in Uman [online]. Jeruzalem/New York: Breslov Research Institute 1992. (cit. 18. 2. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.com/bri/umanrh.html>

¹¹² Tamtéž.

¹¹³ SEARS, Dovid. The Breslov Mesorah [online]. 4. 12. 2007 (cit. 10. 11. 2013). Dostupné z: <http://asimplejew.blogspot.cz/2007/12/guest-post-by-rabbi-dovid-sears-breslov.html>

¹¹⁴ Tamtéž.

asketismem a odmítáním většiny materiálních věcí. Napsal dílo *Biur HaLikutim*, komentář k *Likutej Monaran*.¹¹⁵

Rabi Avraham Sternhartz byl v linii svého otce pravnukem rabi Nátana a v linii své matky byl vnukem rabi Nachmana z Tcherinu, kterým byl po smrti svých rodičů vychováván a jehož vliv je v jeho životě znatelný.¹¹⁶ Rabi Avraham Sternhartz byl výjimečným gaonem a kabalistou a během svého života se stal významnou autoritou braslavských chasidů v Izraeli.¹¹⁷ V šestnácti letech dokončil studium Talmudu a oženil se s Yutou Basiou, vnučkou rabi Nátana. Celý život studoval *Likutej Moharan*, proto se stal velkým znalcem toho díla ve své generaci. V devatenácti letech přijal místo Rava v Kremenčugu. Ve dvaceti dvou letech mu rabi Nachman z Tcherinu udělil výsadu vést modlitby během Roš hašanového kibucu v Umanu. Ve svých 74 letech (r. 1936) uprchl z Ukrajiny, kvůli stalinistickým persekucím, do Jeruzaléma. Usadil se ve Starém městě Jeruzaléma, kde vyučoval Rabi Nachmanovo učení. R. 1940 zavedl Roš hašanový kibuc v Meronu, u hrobu Šimona bar Jochaje. Válku za nezávislost (r. 1948) strávil spolu s dalšími braslavany v Katamonu.¹¹⁸ Žáci rabi Avrahama Sternhartzze byli příznivci Meronského společenství. Rabi Avraham Sternhartz inspiroval založení braslavské kehily v městě kabalistů Safedu. Ke konci svého života žil rabi Avraham Sternhartz s rodinou svého žáka Moše Bursteina. Zemřel r. 1955 ve věku 93 let.¹¹⁹

¹¹⁵ SEARS, Dovid. *The Breslov Mesorah* [online]. 4. 12. 2007 (cit. 10. 11. 2013). Dostupné z: <http://asimplejew.blogspot.cz/2007/12/guest-post-by-rabbi-dovid-sears-breslov.html>

¹¹⁶ KRAMER, Chaim. *Through Fire and Water, The life of Reb Noson of Breslov*. Jerusalem/New York: Breslov Research Institute 1992. 693 s.

¹¹⁷ SEARS, Dovid. *The Breslov Mesorah* [online]. 4. 12. 2007 (cit. 10. 11. 2013). Dostupné z: <http://asimplejew.blogspot.cz/2007/12/guest-post-by-rabbi-dovid-sears-breslov.html>

¹¹⁸ KRAMER, Chaim. *Through Fire and Water, The life of Reb Noson of Breslov*. Jerusalem/New York: Breslov Research Institute 1992. 694 s.

¹¹⁹ SEARS, Dovid. *The Breslov Mesorah* [online]. 4. 12. 2007 (cit. 10. 11. 2013). Dostupné z: <http://asimplejew.blogspot.cz/2007/12/guest-post-by-rabbi-dovid-sears-breslov.html>

Rabi Moše Burstein (1913 – 2011)¹²⁰, původem z Polska, přicestoval se svou rodinou do Palestiny r. 1935.¹²¹ Rabi Moše Burstein založil v Jeruzalémě Or Avraham šul a účastnil se Roš hašanového kibucu v Meronu.¹²² R. 1988 přijel na Roš hašanové shromáždění do Umanu. Nejvýznamnějším žákem rabi Avrahama Sternhartze byl rabi Gedaljáš Áron Kenig (1921 – 1980)¹²³, který po jeho smrti pokračoval v organizování Roš hašanového shromáždění v Meronu, založil Safedskou braslavskou komunitu a vydal některé ústní tradice rabi Avrahama Sternhartze, související s Likutej Moharan, pod názvem Tovos Zichronos. Rabi Gedaljáš Kenig napsal mnoho rukopisů, z nichž bylo vydáno dílo Nefeš hachaim, pojednávající o zkoumání role cadika.¹²⁴ Dalším žákem rabi Avrahama Sternhartze byl rabi Šmuel Šapiro(1913 – 1989)¹²⁵, který se přátelil s rabi Levi Jicchakem Benderem, reprezentantem polské braslavské tradice. Rabi Šmuel Šapiro byl známý svým asketismem a přívětivostí. Kniha o jeho životě byla vydána pod názvem U Šmuel Bekorej Šemo.¹²⁶

4.2.2 Polská braslavská větev v Izraeli

Rabi Elchonon Spector byl polský braslavský chasid, který po druhé světové válce přijel do Erec Jisrael. Byl významným braslavanem v rámci Jeruzalémského společenství. Jeho spisy byly publikovány pod názvem

¹²⁰ KRAMER, Chaim. Through Fire and Water, The life of Reb Noson of Breslov. Jerusalem/New York: Breslov Research Institute 1992. 694 s.

¹²¹ BRESLOV RESEARCH INSTITUTE. Breslov elder r' Moshe Burstein passes away. [online]. 27. 10. 2011 (cit. 22. 2. 2014). Dostupné z: <http://breslov.org/breslov-elder-r-moshe-burstein-passes-away/>

¹²² SEARS, Dovid. The Breslov Mesorah [online]. 4. 12. 2007 (cit. 10. 11. 2013). Dostupné z: <http://asimplejew.blogspot.cz/2007/12/guest-post-by-rabbi-dovid-sears-breslov.html>

¹²³ KRAMER, Chaim. Through Fire and Water, The life of Reb Noson of Breslov. Jerusalem/New York: Breslov Research Institute 1992. 694 s.

¹²⁴ SEARS, Dovid. The Breslov Mesorah [online]. 4. 12. 2007 (cit. 10. 11. 2013). Dostupné z: <http://asimplejew.blogspot.cz/2007/12/guest-post-by-rabbi-dovid-sears-breslov.html>

¹²⁵ KRAMER, Chaim. Through Fire and Water, The life of Reb Noson of Breslov. Jerusalem/New York: Breslov Research Institute 1992. 694 s.

¹²⁶ SEARS, Dovid. The Breslov Mesorah [online]. 4. 12. 2007 (cit. 10. 11. 2013). Dostupné z: <http://asimplejew.blogspot.cz/2007/12/guest-post-by-rabbi-dovid-sears-breslov.html>

Ginzej Abah.¹²⁷ Rabi Efraimil Pshedbarz byl polský braslavan, který přesídlil do Erec Jisrael po druhé světové válce. Napsal dílo Oneg Šabos a Svatý badchan, svatební šašek.¹²⁸ Další polský braslavan, rabi Ben Zion Apter, jehož rodina byla zabita během holokaustu, byl v Izraeli známým bal menagen, zpěvákem a hudebně nadaný člověkem.¹²⁹

Rabi Levi Jicchak Bender (1897 – 1989) se narodil v Polsku. R. 1915 přišel do Umanu, aby studoval u rabi Avrahama Chazana.¹³⁰ Byl výjimečně dobrým studentem. Během komunistické nadvlády se musel skrývat, byl vyslýchán a spolu s rabi Eliahem Chaimem Rosenem i vězněn.¹³¹ Na konci války přicestoval se svou rodinou přes Samarkand do Jeruzaléma, kde se stal uznávaným a ctěným braslavanem. Působil v jeruzalémské braslavské synagoze. Rabi Levi Jicchak Bender se ve svých promluvách často vracel k Likutej Moharan 2 (7:4) učení o duši zemřelého člověka, která je spojena s Bohem, ale její dolní část, v určitých případech, může zůstat v hrobě a pomáhat živým lidem. Povzbuzoval lidi k úsilí napodobit duši Rabi Nachmana, aby i jejich duše byla po smrti spojena s Bohem i lidmi.¹³² Zdůrazňoval roli Umanu, jakožto místa, kde zůstává spodní část duše Rabi Nachmana. Proto brojil proti Roš hašanovému kibucu v Meronu. Domníval se totiž, že Meron v žádném případě nemůže nahradit Uman. Zatímco rabi Avraham Sternhartz, gaon a kabalista, argumentoval pro meronská Roš hašanová shromáždění, jelikož duše Rabi Nachmana je spojena i s hrobem Šimona

¹²⁷ SEARS, Dovid. The Breslov Mesorah [online]. 4. 12. 2007 (cit. 10. 11. 2013). Dostupné z: <http://asimplejew.blogspot.cz/2007/12/guest-post-by-rabbi-dovid-sears-breslov.html>

¹²⁸ Tamtéž.

¹²⁹ SEARS, Dovid. A Lesson in How to Cook Soup. A Tribute to Rabbi Akiva Greenberg and Rabbi Ben Zion Apter [online]. 16. 5. 2012 (cit. 22. 2. 2014). Dostupné z: <http://breslovcenter.blogspot.cz/2012/05/lesson-in-how-to-cook-soup.html>

¹³⁰ BRESLEVPEDIA. Rabbi Levi Yitzchak Bender. [online]. © 2004 - 2013 (cit. 24. 2. 2014). Dostupné z:

http://www.breslev.co.il/articles/breslevpedia/rabbi_levi_yitzchak_bender.aspx?id=1169&language=english

¹³¹ YESHIVAT SHUVU BONIM. HaRav Levi Yitzchak Bender, zt"l [online]. © 2000 (cit. 24. 2. 2014). Dostupné z: <http://www.shuvubonim.org/ravlib.html>

¹³² Tamtéž.

Bar Jochaje, neboť Rabi Nachman byl ovlivněn knihou Zohar. Rabi Avraham Sternhartz tvrdil, že tikunim, Boží odpuštění a náprava, v Meronu jsou rovnocenné tikunim v Umanu. Navíc pořádání Roš hašanového kibucu v Meronu sloužilo k radosti a povzbuzení prostým braslavanům. Spor ohledně Roš hašanového kibucu v Meronu rozdělil izraelské braslavské hnutí na dvě názorově odlišné strany. Ke sjednocení izraelských braslavanů došlo až na začátku devadesátých let dvacátého století, kdy proběhlo obnovení Roš hašanového kibucu v Umanu. Hrob Rabi Nachmana je pro braslavany nenahraditelným místem. Roš hašanový kibuc v Meronu se stále pořádá pro izraelské braslavany, kteří nemohou cestovat do Umanu.¹³³ Meronské Roš hašanové shromáždění dnes navštěvuje zhruba čtvrt miliónu poutníků.¹³⁴

Rabi Chaim Elyah Rosen byl celoživotním přítelem rabi Levi Jicchaka Bendersa. Byl ředitelem Braslavské ješivy v Mea Šearim a stal se učitelem mnoha dnešních významných braslavských učenců, mimo jiné byl hlavním učitelem Chaima Kramera.¹³⁵ Rabi Šimon Bergstein a rabi Nátan Cvi Kenig, braslavští učenci, založili braslavskou ješivu v Bnej Brak.¹³⁶ Braslavská ješiva v Bnej Brak má tři části. Jsou to Talmud Tora pro chlapce školního a předškolního věku, ješiva pro starší chlapce od 13 do 20 let a kolel pro studenty vyššího věku.¹³⁷

¹³³ SEARS, Dovid. The Breslov Mesorah [online]. 4. 12. 2007 (cit. 10. 11. 2013). Dostupné z: <http://asimplejew.blogspot.cz/2007/12/guest-post-by-rabbi-dovid-sears-breslov.html>

¹³⁴ TUREČEK, Břetislav. Upšerin v Meronu. In Lidé a Země 06/2009. (cit. 27. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.lideazeme.cz/clanek/upserin-v-meronu>

¹³⁵ SEARS, Dovid. The Breslov Mesorah [online]. 4. 12. 2007 (cit. 10. 11. 2013). Dostupné z: <http://asimplejew.blogspot.cz/2007/12/guest-post-by-rabbi-dovid-sears-breslov.html>

¹³⁶ Tamtéž.

¹³⁷ BRESLEV BNEI BRAK INSTITUTIONS. Breslev Bnei Brak Institutions [online]. (cit. 25. 2. 2014). Dostupné z: http://breslov-online.org/en/yeshiva_en.html

4.3 Braslavané v USA

Mnoho braslavanů přijelo do USA během židovské migrace z carského Ruska v letech 1881 – 1914.¹³⁸ Ortodoxní židovské skupiny se nejčastěji usidlovaly v Bostnu, Baltimoru a New Yorku. V průběhu čtyřicátých let se příchozí židé značně pro-sionisticky orientovali. Už na konci 40. let 20. stol. převažovali židé narození v USA nad stárnoucí generací židovských přistěhovalců. Nová generace židů proto netrpěla jazykovou bariéru a většinou měla univerzitní vzdělání. V průběhu padesátých let 20. století byl zaznamenán nový zájem amerických židů o judaismus a židovskou kulturu.¹³⁹

Aktivity braslavských chasidů v USA lze shrnout do třech kategorií: nakladatelská činnost, finanční podpora izraelským braslavanům a zakládání braslavských institucí. Mezi braslavany vynikal v podpoře izraelských braslavanů a zakládání braslavských institucí v USA rabi Josef Cvi „Herschel“ Wasilski. Ve výuce braslavského chasidismu v USA vynikal rabi Cvi Arje Rosenfeld.¹⁴⁰

Rabi Josef Cvi „Herschel“ Wasilski (1922 – 1981) byl za druhé světové války zajatcem rudé armády a byl uvězněn na Sibiři. Na konci druhé světové války se seznámil s rabi Levi Jicchakem Banderem v Samarkand. Od r. 1946 žil v USA, kde dokončil svá studia a stal se významným americkým braslavským učencem a aktivistou. Učil v ješivě Tora Vodath, finančně podporoval braslavské rodiny v Izraeli, sbíral finanční příspěvky, které posílal do Izraele na stavbu braslavských institucí. Rabi Josef Cvi Wasilski tvrdil, že je proti sionismu, ale zároveň je

¹³⁸ KOLEKTIV AUTORŮ. Atlas univerzálních dějin židovského národa od časů biblických praotců do současnosti. Praha: Victoria Publishing 1995. 222 s.

¹³⁹ ŠMÍDOVÁ, Lucie. Židé ve Spojených státech Amerických 1929 – 1945. (235 – 247 s.). In: VEBER, Václav a kolektiv. Židé v novodobých dějinách. Praha: Karolinum, 1997. 239 – 242 s.

¹⁴⁰ SEARS, Dovid. Breslov in America (Part 1) [online]. 8. 1. 2008 (cit. 25. 2. 2014). Dostupné z: http://asimplejew.blogspot.cz/2008/01/guest-posting-by-rabbi-dovid-sears_08.html

pro sionisty.¹⁴¹ Pro jeho charakteristickou skromnost mnohé jeho zásluhy vyšly najevo až po jeho smrti. Zemřel r. 1981. Rabi Josef Cvi „Herschel“ Wasilski byl hlavní postavou při zakládání braslavských nábožensko-edukačních institucí. Zasloužil se o založení braslavské šul v Lower East side (1947) a braslavské štibel v Borough Park (1964). Ředitelem braslavské štibel v Borough Park je v současné době rabi Avraham Moše Wasilski.¹⁴²

Úsilí šířit braslavský chasidismus se v USA projevil zakládáním braslavských institucí. Braslavská šul v Monsey byla založena v sedm desátých letech 20. století, v současné době funguje. Braslavská šul v Lower East side byla založena r. 1947, ve stejném roce se v ní slavilo Roš hašanové shromáždění. Mnozí braslavané v USA byli aktivní v tisku braslavské tradice a sbírání financí pro chudé braslavské rodiny v Izraeli.¹⁴³

Rabi Cvi Arje Rosenfeld se narodil r. 1922 v Polsku. Ve dvou letech se jeho rodiče přestěhovali do USA, Brooklynu. Rabi Cvi Arje Rosenfeld v USA získal simcha v 23 letech na ješivě Beis Yosef – Novhardok, kde byl jeho hlavním učitelem rabi Avraham Yaffen. Rabi Cvi Arje Rosenfeld si dopisoval s rabi Avrahamem Sternhartzem. R. 1949 poprvé navštívil Izrael, kde byl podnícen rabi Avrahamem Sternhartzem ke snaze rozšířit braslavské hnutí v USA. Rabi Cvi Arje Rosenfeld přivedl mnoho svých studentů k zájmu o judaismus a o učení Rabi Nachmana. Vyvolal tím značnou nevoli u některých rodičů těchto studentů. Finančně přispíval na stavbu braslavské ješivy v Jeruzalémě a na vydávání hebrejských knih s učením Rabi Nachmana. Na Rosenfeldovo přání zahájil r. 1970 rabi Arje Kaplan překlad díla Rabi Nachmana do angličtiny.

¹⁴¹ SEARS, Dovid. Breslov in America (Part 1) [online]. 8. 1. 2008 (cit. 25. 2. 2014). Dostupné z: http://asimplejew.blogspot.cz/2008/01/guest-posting-by-rabbi-dovid-sears_08.html

¹⁴² Tamtéž.

¹⁴³ Tamtéž.

Rabi Cvi Arje Rosenfeld vedl první poutě k hrobu Rabi Nachmana v 60. letech 20. stol. Zemřel r. 1978 v Jeruzalémě na rakovinu, ve věku 56 let.¹⁴⁴

4.4 Obnovení Roš hašanového kibucu v Umanu

Většina braslavanů odešla z území Ukrajiny, v místě vzniku hnutí jich zůstalo jen pár. Ti byli vystaveni represím a pronásledováním. Braslavané žijící mimo SSSR nemohli až do r. 1960 cestovat do Umanu. Braslavané žijící v SSSR mohli cestovat do Umanu, ale pouze tajně, ne v době Roš hašana, a i tak velmi riskovali. Od šedesátých let dvacátého století braslavané ze zahraničí navštěvovali hrob Rabi Nachmana. První zahraniční poutníci z období po druhé světové válce přišli ke hrobu Rabi Nachmana r. 1963. Rabi Cvi Arje Rosenfeld se domluvil s rabi Michelelem Dorfmanem, společně navštívili hrob Rabi Nachmana. Následujícího roku (1964) se do Umanu vypravilo jedenáct poutníků z New Yorku, vedených rabi Cvi Arjem Rosenfeldem. Během dalších let přicházely do Umanu další skupiny poutníků. Přestože sovětské úředníky v průběhu šedesátých let zvýšili opatření pro zamezení tajných židovských poutí ke hrobu Rabi Nachmana, braslavané pokračovali v návštěvách jeho hrobu dále.¹⁴⁵

V sedmdesátých a v osmdesátých letech cestovalo do Umanu mnoho skupin z Izraele i USA, ne však na Roš hašana, protože to sovětské úřady nedovolovaly. R. 1988 sovětské úřady poprvé povolily cestu do Umanu na Roš hašana 250 braslavanům. Následujícího roku (1989) byla povolena cesta do Umanu na Roš hašana 1000 poutníkům, pro které bylo zřízeno ubytování, jídelna i synagoga z přestavěné továrny. Košer jídlo bylo přivezeno z Izraele. R. 1990 se Roš hašanový kibuc

¹⁴⁴ SEARS, Dovid. Breslov in America (Part 2) [online]. 9. 1. 2008 (cit. 25. 2. 2014). Dostupné z: http://asimplejew.blogspot.cz/2008/01/guest-posting-by-rabbi-dovid-sears_09.html

¹⁴⁵ BRESLOV RESEARCH INSTITUTE. Uman! Uman! Rosh Hashanah! A guide to Rebbe Nachman's Rosh Hashanah in Uman [online]. Jeruzalem/New York: Breslov Research Institute 1992. (cit. 18. 2. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.com/bri/umanh.html>

skládal z 2000 poutníků, kteří pro své ubytování získali větší továrnu, umístěnou blíže hrobu Rabi Nachmana. Od roku 1991 se smí Roš hašana v Umanu slavit bez úředních omezení. Uman bylo r. 1991 zaostalé provinční město, tři hodiny jízdy vzdálené od Kieva. Téhož roku (1991) byla Umanská tavící továrna přestavěna na synagogu, ubytovací a stravovací zařízení.¹⁴⁶ Umanská synagoga má kapacitu na dvacet tisíc lidí, což z ní činí největší synagogu v Evropě.¹⁴⁷ Ukrajina r. 1992 vyhlásila nezávislost a zavedla vlastní měnu. Do nezávislé Ukrajiny se smí cestovat na Roš hašanový kibuc v Umanu bez úředních omezení.¹⁴⁸

5 SOUČASNÉ USPOŘÁDÁNÍ BRASLAVSKÝCH CHASIDŮ

Současným vůdcem braslavského hnutí je stále Rabi Nachman. Rabi Nachman nestanovil nikoho za svého nástupce, jeho následovníci nestanovili nikoho za jeho nástupce. Namísto toho začali důsledně studovat Rabi Nachmanovo učení. Rabi Nachmanovo učení je braslavany považováno za trvale platné a vhodné pro všechny židy všech časů. Avšak každá generace braslavanů má své manhigim, jedince, vynikající zbožností, učeností a vzhledem do významu učení Rabi Nachmana. Manhig první generace byl nejbližší žák Rabi Nachmana rabi Nátan Sternhartz (1780 – 1844). Manhigim druhé generace byli rabi Nátanovi žáci rabi Nachman z Tulchinu (1813 – 1884) a rabi Nachman z Tcherinu (zemřel r. 1894) rabi Nachman z Tulchinu předal své vědomosti rabi Avrahamovi ben rabi Nachmanovi z Tuchinu (1849 – 1918). Rabi Nachman z Tcherinu předal braslavskou tradici rabi Avrahamovi

¹⁴⁶ BRESLOV RESEARCH INSTITUTE. Uman! Uman! Rosh Hashanah! A guide to Rebbe Nachman's Rosh Hashanah in Uman [online]. Jeruzalem/New York: Breslov Research Institute 1992. (cit. 18. 2. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.com/bri/umanrh.html>

¹⁴⁷ ČTK. Stodvacetiletá Velká synagoga v Plzni je třetí největší v Evropě [online]. 5. 9. 2013 (cit. 14. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/stodvacetileta-velka-synagoga-v-plzni-je-treti-nejvetsi-v-evrope/980142>

¹⁴⁸ BRESLOV RESEARCH INSTITUTE. Uman! Uman! Rosh Hashanah! A guide to Rebbe Nachman's Rosh Hashanah in Uman [online]. Jeruzalem/New York: Breslov Research Institute 1992. (cit. 18. 2. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.com/bri/umanrh.html>

Sternhartzovi (1862 – 1955). Braslavská tradice se tímto způsobem předávala z generace na generaci.¹⁴⁹

Centrum braslavských chasidů je nyní tvořeno skupinami v Jeruzalémě, v Safadu a v New Yorku. K braslavskému hnutí se hlásí i nově příchozí židé z různých poměrů, z ortodoxních, chasidských, reformních, konzervativních a dalších směrů judaismu. Existuje mnoho braslavských institucí, která byly založeny nezávisle na sobě, a proto jsou i nezávisle na sobě financovány. Jedná se o synagogy, ješivy, rabínské akademie v Jeruzalémě, v Bnei Brak a v Safedu, dále o ubytovací projekt v Safedu, finanční fondy pro studenty a braslavské rodiny v nouzi. Existuje mnoho na sobě nezávislých braslavských nakladatelství, která publikují braslavské knihy a překládají je do dalších jazyků.¹⁵⁰

5.1 Charakteristika Braslavských chasidů

Braslavský chasidismus je způsob, jak být zbožnějším židem. Být braslavanem znamená studovat učení Rabi Nachmana a snažit se podle něj žít. Avšak není nutné být braslavským chasidem, aby člověk mohl následovat učení Rabi Nachmana. Braslavští chasidé nemají ani soupis svých členů, ani vstupní rituál pro přijetí nových členů. Důležitý vztah mezi braslavany a Rabi Nachmanem je založen na dvou pilířích - na studiu Rabi Nachmanova učení a na kontaktu s ostatními braslavany, jelikož si navzájem předávají vlastní porozumění ze studia Rabi Nachmanových textů. Braslavští chasidé se vyznačují zvláštní radostí, kterou považují za důležitou cestu k Bohu. Známé jsou příběhy Rabi Nachmana. Braslavští chasidé nemají vlastní verzi modliteb, modlí se standardně podle sefardského ritu. Rabi Nachman navíc doporučoval osobní modlitbu,

¹⁴⁹ KATZ, Yossi. Questions and Answers about Breslov [online]. (cit. 18. 2. 2014). Dostupné z: <http://breslov.org/breslov-faq/>

¹⁵⁰ Tamtéž.

meditaci a denní studium Šulchan Aruch. Braslavané nemají žádné předepsané oblečení. V dnešní době je mnoho žen v Izraeli i v USA zapojeno do studia Rabi Nachmanova učení, do organizace braslavských studijních skupin, i do propagace a publikace braslavských knih. Rabi Nachman povzbuzoval ke studiu celé tóraistické literatury. Braslavský chasidismus není sektou a nepodporuje náboženský extremismus.¹⁵¹

5.2 Hnutí Na Nach

Hnutí Na Nach se odlišilo od hlavního proudu braslavského chasidismu v druhé polovině 20. století. Zakladatelem této braslavské větve byl rabi Odesser. Rabi Jisrael Dov Beer Odesser se narodil r. 1888 v Izraeli, jako potomek v linii žáků Bal Šem Tova, kteří se usadili v Erec Jisrael. Během svých studií v ješivě Reba Meira Bal hanes v Tiberiadě se začal zajímat o učení Rabi Nachmana. R. 1914 se stal učedníkem rabi Jisraela Kardunera, braslavského rabína, u kterého později se svou rodinou bydlel až do jeho smrti r. 1922.¹⁵² R. 1922 obdržel rabi Odesser Petek, dopis z nebe od Rabi Nachmana. Petek je krátký dopis, jímž se Rabi Nachman obrací na svého drahého studenta, svěřuje mu tajemství ve formě čtyřnásobného jména Nachman: Na Nach Nachma Nachman Me'Uman. Dále v dopise zaznívá povzbuzení, aby vytrval ve své službě až do příchodu mesiáše. V dopise se vyskytuje spolu se znamením pravdivosti dopisu i příkaz, aby student neříkal čtyřnásobné jméno vlastními ústy.¹⁵³ Protože v Peteku není zmíněn výslovně rabi Odesser, členové hnutí Na Nach věří, že poselství dopisu je platné pro každého člověka.¹⁵⁴ Rabi Odesser uvěřil pravdivosti Peteku spolu s rabi Mošem

¹⁵¹ KATZ, Yossi. Questions and Answers about Breslov [online]. (cit. 18. 2. 2014). Dostupné z: <http://breslov.org/breslov-faq/>

¹⁵² NANACH. Highlights in the Life of Rabbi Yisroel DovBer Odesser [online]. (cit. 18. 3. 2014). Dostupné z: <http://www.nanach.org/intro/highlights-rabbi-yisroel-dovber-odesser.html>

¹⁵³ NANACH. The Petek [online]. (cit. 18. 3. 2014). Dostupné z: <http://www.nanach.org/intro/the-petek.html>

¹⁵⁴ NANACH. A Brief Intro to Na Nach [online]. (cit. 18. 3. 2014). Dostupné z: <http://www.nanach.org/intro/brief-intro.html>

Feinsteinem,¹⁵⁵ rabi Mettelem ze Slonimu a rabi Šlomo Wechslerem, který poukázal na podobu formy čtyřnásobného Nachmanova jména se jménem Hospodina (JHVH).¹⁵⁶ Izraelská grafoložka Chana Korn zkoumala Petek a došla k závěru, že Petek byl napsán osobou nemocnou TBC a že některá slova jsou srovnatelná s rukopisem Rabi Nachmana. Policejní test určil stáří papíru, na němž byl Petek napsán, na r. 1920.¹⁵⁷ V kruzích hlavního proudu braslavského chasidismu, nebyla pravdivost Peteku přijata. Traduje se, že Petek byl napsán dědečkem rabi Cvi Aškenaziho jako dětský vtip.¹⁵⁸

Čtyřnásobné jméno Rabi Nachmana je dle učení rabi Odessera píseň, která povede k obnově izraelského národa, židovské víry a ke spáse na konci časů.¹⁵⁹ Rabi Odesser učil že, pronášení nebo zpívání Na Nach písně způsobuje vyvažování hříchů a herezí světa, ničení zlých sklonů v člověku, uzdravení a posílení těla i duše. Členové hnutí Na Nach věří, že Na Nach píseň je také základem modlitby, Tóry, pokání, vykoupení a dobra všeobecně.¹⁶⁰

R. 1982 rabi Odesser zveřejnil Petek¹⁶¹ a přijal vlastní následovníky, skupinu amerických židů a francouzských sefardských rabínů, kteří spolu s ním začali šířit Na Nach hnutí v Izraeli. Rabi Odesser psal několika izraelským prezidentům. Zalmanu Šazarovi psal o braslavském chasidismu. Menachema Begin v dopisech žádal o začlenění Sipurej Maasjot do školních osnov, což Begin neuskutečnil. Chaima Hertzogena r. 1992 žádal o přemístění hrobu Rabi Nachmana do

¹⁵⁵ FEINSTEIN, Moshe. The Haskama (Letter of Approbation) from Rabbi Moshe Feinstein. [online]. (cit. 18. 3. 2014). Dostupné z: <http://www.nanach.org/intro/rabbi-moshe-feinstein-haskama.html>

¹⁵⁶ NANACH. Highlights in the Life of Rabbi Yisroel DovBer Odesser [online]. (cit. 18. 3. 2014). Dostupné z: <http://www.nanach.org/intro/highlights-rabbi-yisroel-dovber-odesser.html>

¹⁵⁷ Tamtéž.

¹⁵⁸ SEARS. Dovid. Based On „A Childish Prank“ – Na Nach Nachma [online]. 14. 9. 2006 (cit. 6. 3. 2014). Dostupné z: <http://asimplejew.blogspot.cz/2006/09/based-on-childish-prank-na-nach-nachma.html>

¹⁵⁹ NANACH. What is Na Nach Nachmu Nachman Me-Uman? [online]. (cit. 18. 3. 2014). Dostupné z: <http://www.nanach.org/intro/nanach-intro-01.html>

¹⁶⁰ Tamtéž.

Izraele, s čímž prezident Hertzogen souhlasil, nicméně se proti tomu zvedla vlna odporu braslavanů, vedených rabi Michelem Dorfmanem z Mea Šearim, který tvrdil, že přesunutím hrobu Rabi Nachmana by byla porušena halacha. Rabi Odesser několikrát navštívil Roš hašanový kibuc v Umanu, naposled r. 1994, kdy prohlásil, že je lepší zůstat na Roš hašana v Izraeli. Krátce před svou smrtí prohlásil, že on sám je Na Nach Nachma Nachman Me'Uman. Zemřel r. 1994 a je pohřben v Jeruzalémě.¹⁶²

K členství Na Nach vede prostá cesta, a to následovat učení Rabi Nachmana a zpívat Na Nach píseň. Hnutí Na Nach je otevřené mužům i ženám. Členové hnutí Na Nach podle svých oficiálních internetových stránek sami sebe považují za pravé braslavany.¹⁶³ Podle učení rabi Odessera je lepší žít v Izraeli než kdekoli jinde. Nicméně je dobré vycestovat z Izraele kvůli šíření hnutí Na Nach. Zároveň je dobré navštívit alespoň jednou za život hrob Rabi Nachmana a pomodlit se u něj Tikun haklali, píseň Na Nach a dát jakoukoli finanční částku na dobročinné účely, protože lidé, kteří tak učiní, budou chráněni Rabi Nachmanem.¹⁶⁴

5.2.1 Internetové diskuze o Na Nach

Na základě internetové diskuze, která následovala po zveřejnění článku Dovida Searse: *Based On „A Childish Prank“ – Na Nach Nachma* je možné zjistit následující informace. Pravdivost Peteku nebyla uznána většinou významných braslavanů. V tomto smyslu je hnutí Na Nach okrajovou částí braslavských chasidů. Názory na hnutí Na Nach se různí podle zkušenosti, kterou s jeho členy jednotliví braslavané zažili. Někteří je považují za radostné, rozumné a moderní braslavany, jiní je vidí jako

¹⁶¹ NANACH. A Brief Intro to Na Nach [online]. (cit. 18. 3. 2014). Dostupné z: <http://www.nanach.org/intro/brief-intro.html>

¹⁶² NANACH. Highlights in the Life of Rabbi Yisroel DovBer Odesser [online]. (cit. 18. 3. 2014). Dostupné z: <http://www.nanach.org/intro/highlights-rabbi-yisroel-dovber-odesser.html>

¹⁶³ NANACH. Na Nach Answers [online]. (cit. 18. 3. 2014). Dostupné z: <http://www.nanach.org/intro/nanach-answers.html>

¹⁶⁴ Tamtéž.

pomýlenou, anarchistickou a fanatickou skupinu, která na sebe strhává pozornost. Různí se i názory na to, zda je možné se s nimi domluvit, a zda je popularizace Na Nach hnutí ku prospěchu šíření Rabi Nachmanova učení. Dále je třeba vzít v potaz, že ne všichni, kdo se k Na Nach hlásí, skutečně studují učení rabi Odessera. Negativně je Na Nach hnutí hodnoceno za psaní grafitů na izraelské budovy. Braslavané negativně hodnotí členy Na Nach také za jejich urážky významných osobností braslavského chasidismu a za jejich prohlášení na internetových stránkách, že rabi Odesser je mesiáš. Některým braslavanům je nepříjemné, že v očích sekulární společnosti jsou zastíněni hnutím Na Nach.¹⁶⁵

Na braslavské internetové diskusní straně byl k tématu hnutí Na Nach umístěn pouze jeden příspěvek, který hodnotil existenci a odlišnost skupiny Na Nach od hlavního braslavského proudu jako samozřejmost, neboť Rabi Nachman řekl, že braslavané se rozdělí na mnoho skupin. Problém hnutí Na Nach viděl autor příspěvku v jejich pocitu vlastnění výlučné pravdivé braslavské tradice, v zavrhování jiných braslavských tradic a ve špatné interpretaci Peteku.¹⁶⁶

5.3 Braslavské instituce a nakladatelství

Dnešní braslavské instituce sídlí nejvíce v USA a v Izraeli. Braslavské instituce se zaměřují na šíření učení Rabi Nachmana.¹⁶⁷

¹⁶⁵ SEARS, Dovid. Based On „A Childish Prank“ – Na Nach Nachma [online]. 14. 9. 2006 (cit. 6. 3. 2014). Dostupné z: <http://asimplejew.blogspot.cz/2006/09/based-on-childish-prank-na-nach-nachma.html>

¹⁶⁶ KALMAN. New blog discussing some of the words of the Saba [online]. 25. 5. 2012 (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.com/forums/viewtopic.php?t=139&highlight=petek>

¹⁶⁷ KATZ, Yossi. Questions and Answers about Breslov [online]. (cit. 18. 2. 2014). Dostupné z: <http://breslov.org/breslov-faq/>

5.3.1 Braslavské světové centrum

Braslavské světové centrum (Breslov World Center, BWC) vzniklo ve 2. polovině 20. století úsilím rabi Rosenfelda o rozšíření braslavského chasidismu v USA. Od Rosenfeldovy smrti r. 1978 je BWC vedeno rabi Nasanem Maimonem. BWC odpovídá za finanční a logistické řízení Roš hašanového kibucu v Umanu.¹⁶⁸ Oficiální internetová strana Braslavského světového centra byla založena rabi Nasanem Maimonem. Rabi Nasan Maimon pochází z USA, dnes žije v Izraeli. V letech 1978 – 2009 zastával pozici ředitele Braslavského světového centra. Jako takový zdárně odvrátil hrozící zničení hrobu Rabi Nachmana. V současné době se věnuje vyučování a šíření braslavského chasidismu a za tímto účelem podniká cesty po severní Americe a po Evropě.¹⁶⁹ Oficiální internetová strana Braslavského světového centra je v angličtině. Nachází se na ní množství audio a video materiálů braslavského učení od rabi Nasana Maimona a také od rabi Rosenfelda. Na internetové straně Breslovtorah jsou také umístěny audio nahrávky s učením Likutej Moharan, přehledně řazené podle témat.¹⁷⁰

Internetová strana Braslavského světového centra¹⁷¹ obsahuje seznam odkazů na různé braslavské internetové strany a blogy, většina odkazů je funkčních. Ze strany Braslavského světového centra vede odkazem cesta na braslavskou diskusní stranu, která má dvě části, anglickou a hebrejskou.¹⁷² Ze strany Braslavského světového centra¹⁷³ je možné se odkazy dostat na stranu s přehledem braslavských hudebních

¹⁶⁸ BRESLOV WORLD CENTER [online]. © 1997 - 2012 (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: http://www.breslov.com/en/index.php?title=Breslov_World_Center

¹⁶⁹ BRESLOV TORAH, The Home of English Breslov Shiurim. About us [online]. © 2012 (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.breslovtorah.com/about-us/>

¹⁷⁰ BRESLOV TORAH, The Home of English Breslov Shiurim [online]. © 2012 (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.breslovtorah.com/>

¹⁷¹ BRESLOV ON THE INTERNET! [online]. © 1997 – 2012 (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: http://www.breslov.com/en/index.php?title=Breslov_on_the_Internet!

¹⁷² BRESLOV FORUM INDEX [online]. © 1997 – 2012 (cit. 10. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.com/forums/index.php>

¹⁷³ BRESLOV ON THE INTERNET! [online]. © 1997 – 2012 (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: http://www.breslov.com/en/index.php?title=Breslov_on_the_Internet!

alb¹⁷⁴, dále na stranu se seznamem důležitých braslavských dat židovského roku¹⁷⁵ a na internetové braslavské knihkupectví Everything Breslov, které prodává knihy v hebrejštině a v angličtině. Jedná se o knihy učení Rabi Nachmana a rabi Nátana, současných braslavských učenců, knihy o kabale, o braslavské hudbě, dětské a modlitební knihy, biografie a také audio produkty.¹⁷⁶

5.3.2 Azamra

Braslavské světové centrum odkazuje i na internetovou stranu Azamra, neziskovou organizaci, která sídlí v Jeruzalémě, vychází z učení Rabi Nachmana o hledání dobra ve všech věcech, lidech a v sobě, zaměřuje se na studium Tóry, životní prostředí a zdravý životní styl.¹⁷⁷ Zakladatelem a vůdcem Azamry je rabi Avraham Greenbaum.¹⁷⁸ Internetová strana Azamra poskytuje knihy a články židovského duchovního vzdělávání v angličtině, hebrejštině a španělštině.¹⁷⁹

5.3.3 Světová rada braslavského chasidismu

Vaad je organizace sídlící v Jeruzalémě, jejíž celý název zní Vaad Olami D'Chasedai Breslov (Světová rada braslavského chasidismu). Vaad odvozuje svůj původ od rabi Nátana a jeho spolupracovníků, neboť se shodují cílem, kterým je udržet oheň Rabi Nachmana živý. A proto Vaad organizuje Roš hašanové shromáždění v Umanu, věnuje se

¹⁷⁴ BRESLOV MUSIC [online]. (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.com/music/>

¹⁷⁵ BRESLOV CALENDAR [online]. © 1998 (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.com/calendar/>

¹⁷⁶ EVERYTHING BRESLOV. About us [online]. (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: http://www.everythingbreslov.com/about-us/info_1.html

¹⁷⁷ AZAMRA INSTITUTE. Communicating Torah spirituality in the languages and media of our times [online]. © 2013 (cit. 10. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.azamra.org/about.shtml>

¹⁷⁸ AZAMRA INSTITUTE. Rabbi Avraham Greenbaum, Founder & Director AZAMRA [online]. © 2013 (cit. 10. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.azamra.org/rebavraham.shtml>

¹⁷⁹ AZAMRA INSTITUTE. Communicating Torah spirituality in the languages and media of our times [online]. © 2013 (cit. 10. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.azamra.org/about.shtml>

nakladatelské činnosti, stavebním a provozním činnostem braslavských synagog a ješiv.¹⁸⁰

5.3.4 Braslavské centrum

Braslavské centrum, původním názvem Braslavské centrum pro spiritualitu a vnitřní růst, bylo založeno r. 1997 rabi Mordachajem Kenigem, vůdcem safedské braslavské komunity. Rabi Mordachaj Kenig si byl vědom problému mnoha lidí, kteří se setkali s braslavskou literaturou, ale ne s braslavany, a proto nemohli poznat celé učení Rabi Nachmana. Proto je cílem Braslavského centra organizovat a koordinovat přednášky o braslavském chasidismu. Braslavské centrum má deset stálých učitelů v USA a patnáct hostujících vyučujících v Izraeli, USA a v Kanadě, mezi nimiž jsou Chaim Kramer, Noson Maimon a Avraham Greenbaum.¹⁸¹

5.3.5 Braslavská komunita v Safedu

Rabi Avraham Sternhartz podnítil Gedaljáše Keniga k obnovení významu Safedu, města kabalistů. Rabi Gedaljáš Kenig přijal výstavbu Safedské komunity za svůj důležitý úkol, a založil proto r. 1967 společnost Nachal Novea Mechor Chochma.¹⁸² Rabi Gedaljáš Kenig zemřel dříve, než stavba safedského centra začala. Dnešní safedské centrum se skládá z Velké braslavské synagogy, mikve, školky a vzdělávacích zařízení. Komplex je důležitým nábožensko-vzdělávacím centrem ve svém okolí nejen pro braslavany. Safedská komunita překročil rámec braslavského chasidismu. Informace o safedské židovské komunitě se nachází

¹⁸⁰ „FRIENDS OF BRESLOV BOSTON. Information about Vaad Olami D'Chasedai Breslov (World Committee of Breslov Chassidim) [online]. (cit. 4. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.com/vaad/>

¹⁸¹ BRESLOV CENTER. About Us [online]. 4. 5. 2010 (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://breslovcenter.blogspot.cz/2010/05/about-us.html>

¹⁸² BRESLOV TSFAT, Torah in the Holy city of Tsfat. Torah & Chesed Institutions of Nachal Novea [online]. (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.breslevtsfat.com/breslev-tsfat/torah-chesed-institutions-of-nachal-novea.html>

v anglických článcích a videích na internetové straně safedské komunity.¹⁸³

5.3.6 Braslavský výzkumný institut

Braslavský výzkumný institut (Breslov Research Institute, BRI) byl ustanoven r. 1979 proto, aby vydával autoritativní překlady knih Rabi Nachmana, komentáře a současná díla braslavského chasidismu.¹⁸⁴ Zakladatelem a současným vedoucím BRI je rabi Chaim Kramer. BRI provozuje kamenný obchod v Izraeli.¹⁸⁵ Na svém internetovém obchodě¹⁸⁶ prodává všechny knihy Rabi Nachmana a rabi Nátana, knihy dětské, modlitební, elektronické, zpěvníky a audio produkty. BRI vydává braslavské knihy v angličtině, hebrejštině, španělštině, francouzštině a ruštině.¹⁸⁷ Na hlavní internetové straně BRI¹⁸⁸ se nachází články, videa i audia s učením o moudrosti Rabi Nachmana, o braslavském chasidismu, o meditaci a vnitřním růstu, radosti a naději a běžném životě podle učení Rabi Nachmana. Na hlavní internetové straně BRI se také nachází krátké video s úvodním slovem Elieho Wiesela.¹⁸⁹ K hlavním blogerům BRI patří Chaim Kramer (vedoucí BRI), Ozer Bergman a Yossi Katz.¹⁹⁰ BRI provozuje internetovou stranu pro děti, na které je umístěno pět ilustrovaných příběhů Rabi Nachmana. Jedná se o příběhy: Odměna za loajalitu, Nikdy neztrácej naději, Ztracená princezna, Jak Velký Berel

¹⁸³ BRESLEV TSFAT, Torah in the Holy city of Tsfat [online]. (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.breslevtsfat.com/>

¹⁸⁴ BRESLOV RESEARCH INSTITUTE. Bookstore [online]. (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.org/bookstore/index.php>

¹⁸⁵ BRESLOV RESEARCH INSTITUTE. Machon Nachlat Zvi [online]. (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.co.il/>

¹⁸⁶ BRESLOV RESEARCH INSTITUTE. Bookstore [online]. (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.org/bookstore/index.php>

¹⁸⁷ V ruštině momentálně nabízejí dva překlady: Likutej Moharan a Crossing the narrow bridge.

¹⁸⁸ BRESLOV RESEARCH INSTITUTE [online]. (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.org/>

¹⁸⁹ BRESLOV RESEARCH INSTITUTE. Welcome from Prof. Elie Wiesel [online]. (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.org/welcome-from-prof-elie-wiesel/>

¹⁹⁰ BRESLOV RESEARCH INSTITUTE [online]. (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.org/>

přechytračil zloděje a Prostředník. Příběhy pro děti upravili: C. Levin, M. Mykoff a Dovid Sears, ilustrovali Dovid Sears a Aharon Friedman.¹⁹¹

5.3.7 Breslov Book a nakladatelství Keren

Nakladatelství Breslov Book vydává knihy braslavských chasidů včetně děl rabi Odessera.¹⁹² Nakladatelství Keren, celým názvem Keren Rabbi Israel Dov Odesser, prodává braslavské knihy, knihy rabi Odessera, Nanach amulety a CD braslavské hudby.¹⁹³ Dnešním představitelem nakladatelství Keren je rabi Elimelek Fakshar¹⁹⁴ Hlavní strana Kerenského nakladatelství není na seznamu odkazovaných internetových stran BWC.¹⁹⁵

Braslavské nakladatelství Netzachti V'enateach, patřící pod Ješivu tikun hamidot, kvůli finančním problémům skončilo vydavatelskou činností.¹⁹⁶

¹⁹¹ BRESLOV RESEARCH INSTITUTE. The Stories Page [online]. (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.org/kids/>

¹⁹² BRESLOV BOOKS. Official Site of the Mafitzim [online]. (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://breslovbooks.com/index.html>

¹⁹³ KEREN RABBI YISROEL DOV ODESSER ZATZAL [online]. (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.thisisbreslov.com/>

¹⁹⁴ KEREN RABBI YISROEL DOV ODESSER ZATZAL. About Keren rabbi Yisroel Dov Odesser Zatzal [online]. (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.thisisbreslov.com/About-The-Keren.html>

¹⁹⁵ BRESLOV ON THE INTERNET! [online]. © 1997 - 2012 (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: http://www.breslov.com/en/index.php?title=Breslov_on_the_Internet!

¹⁹⁶ YESHIVAT TIKUN HAMIDOT. The Yeshiva's Publications [online]. © 2005 (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: http://www.breslev-midot.com/eng/books_publishing.asp

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo obsáhnout historii, učení a současnost braslavských chasidů. Braslavský chasidismus je jednou z větví novověkého chasidismu a má své jméno od ukrajinského města, ve kterém sídlil jeho zakladatel. Braslavské učení vychází z učení novověkého chasidismu, které upravilo luriánskou kabalou. Rámcem učení je pojetí, že všechno je stvořeno z Božích částic, které je potřeba znovu spojit s Bohem. Modlitba novověkého chasidismu proto usiluje o spojení s Bohem. Cadik v novověkém chasidismu byl člověk, který dosáhl spojení s Bohem, a proto mohl ostatním pomáhat k Bohu nalézt cestu. Základ braslavského učení je v Likutej Moharan, osmivazkovém díle myšlenek Rabi Nachmana sepsaných rabi Nátanem Sternhartzem.

Zakladatel braslavského chasidismu, Rabi Nachman (1772 – 1810), žil na území dnešní Ukrajiny, v oblasti Podolí, kolem města Braslav. Během svého 38 letého života vytvořil učení, které braslavští chasidé studují, nově interpretují a podle kterého se snaží žít. Základem Rabi Nachmanova učení je prostá a upřímná víra bez smutku a možnost dojít nápravy a Božího odpuštění. Základními rysy braslavanů byly Roš hašanové shromáždění u Rabi Nachmana a šíření jeho učení. Braslavský Roš hašanový kibuc, shromáždění, v Umanu má svůj základ v Rabi Nachmanově tvrzení, že v den Roš hašana má speciální duchovní dary a může pomoci všem svým následovníkům, kteří k němu přijdou, i těm, kteří přijdou k jeho hrobu. Účast na Roš hašanovém shromáždění v Umanu je jedním z ukazatelů příslušnosti k braslavskému chasidismu. Hrobka Rabi Nachmana, u které se braslavané po jeho smrti scházeli, byla během druhé světové války zničena, ovšem díky úsilí rabi Zavela Lubarskiho a rabi Daniela byla znovu nalezena a vystavěna.

Ve 20. století se v Izraeli vedl mezi braslavany spor mající souvislost s učením Rabi Nachmana o Roš hašana. Spor se týkal otázky, zda lze u hrobu Šimona bar Jochaje (v Meronu, Izrael), z jehož učení

Rabi Nachman vycházel, obdržet stejnou duchovní pomoc jako od Rabi Nachmana. Představitelem braslavanů, kteří zastávali názor, že i u hrobu Šimona bar Jochaje lze obdržet duchovní dary a pomoc Rabi Nachmana byl rabi Avraham Sternhartz. Představitelem braslavanů, kteří zastávali názor, že pouze u hrobu Rabi Nachmana lze obdržet jeho duchovní dary a pomoc byl rabi Levi Jicchak Bender. Na vznik sporu mohla mít vliv i skutečnost, že až do roku 1988, nemohli braslavané ze zahraničí slavit Roš hašanový kibuc, shromáždění u hrobu Rabi Nachmana. Až do r. 1960 nebylo pro zahraniční braslavany možné navštěvovat hrob Rabi Nachmana. První výpravy ke hrobu Rabi Nachmana ve druhé polovině 20. století byly vedeny rabi Michelelem Dorfmanem a rabi Cvi Arje Rosenfeldem. První Roš hašanové shromáždění ve druhé polovině 20. století se konalo r. 1988. Od té doby se Roš hašanové poutě ke hrobu Rabi Nachmana konají každý rok.

Na Nach je skupina v rámci braslavského chasidismu, založená rabi Odesserem r. 1984. Na Nach je kontroverzní skupinou, protože věří pravdivosti Peteku, dopisu z nebe od Rabi Nachmana. Hlavní proud braslavského hnutí neuznává pravdivost Peteku a vymezuje se vůči skupině Na Nach. Členové hnutí Na Nach nemohou být z braslavského chasidismu vyloučení, protože braslavský chasidismus nemá vstupní rituál ani soupis svých členů. Členství v braslavském hnutí se určuje podle následování učení Rabi Nachmana a zachování braslavské tradice. Problematičnost braslavské podskupiny Na Nach lze vidět mimo jiné i v snahách rabi Odessera přenést hrob Rabi Nachmana do Izraele, a také v tom, že ne všichni, kteří se hlásí k hnutí Na Nach a mohou cestovat do Umanu na Roš hašana, tak skutečně činí.

Aktivity současného braslavského hnutí se kromě organizace Roš hašanových poutí do Umanu soustředí i na vydávání braslavské literatury. Tradice vydávání braslavské literatury má svůj původ ve vydavatelské činnosti rabi Nátana pověřeného Rabi Nachmanem. Rabi Nátan se vydáním Nachmanových knih postaral o zachování Rabi Nachmanova

učení do dnešních dob. Rabi Nátan byl zapisovatelem Rabi Nachmanova učení. Ještě za života Rabi Nachmana vydal některá sepsaná díla: Likutej Moharan - první část. Po smrti Rabi Nachmana Nátan vydal další učení Rabi Nachmana a vlastní spisy inspirované učením Rabi Nachmana: Likutej Moharan – druhá část, Likutej Halachot, Likutej Etzot. Rabi Nátan považoval vydávání Nachmanových děl za svůj životní úkol. Vydavatelská činnost a zapisování nových interpretací a vlastního učení se stalo po Roš hašanovém shromáždění v Umanu druhou charakteristikou braslavských chasidů. V průběhu 19. a 20. století mnoho braslavských učenců zapisovalo a vydávalo učení Rabi Nachmana a jeho nové interpretace. Pro dnešní braslavskou nakladatelskou činnost je charakteristické překládání spisů Rabi Nachmana do různých světových jazyků a užívání internetu, aby se učení Rabi Nachmana co nejvíce rozšířilo.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

6.1 Knižní zdroje

BUBER, Martin. Život Chasidů. Překlad Alena Bláhová. 1. vyd. Praha: Arbor vitae, 1994. 42 s

CUNT, Martin a PIFKO, Raphael (eds.): Slova rabiho Nachmana, chasidské příběhy. Překlad: Hana Kořínková a Michaela Váňová. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, 2002. 165 s. ISBN 80-7021-526-7

ČECHOVSKÁ, Lucie. Chasidismus a duchovní léčitelství, Praktická magická asistence cadika. Brno, 2007. 52 s. Bakalářská práce na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity na katedře religionistiky. Vedoucí práce PhDr. Dalibor Papoušek, PhD.

ČEJKA, Marek a KOŘAN, Roman. Rabíni naší doby, Autority judaismu v náboženském a politickém dění 20. století a současnosti. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2010. 301 s. ISBN 978-80-87474-00-6

DAMOHORSKÁ, Pavla a NOSEK, Bedřich. Židovské tradice a zvyky. Prorektor-editor Mojmir Horyna. Ilustrovala Dagmar Hamsíková. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2010. 271 s. ISBN 978-80-246-1518-9

JOHNSON, Paul. Dějiny židovského národa. 1. Vyd. Řevnice: Rozmluvy, 1996. 591 s. ISBN 80-85336-31-6

KOLEKTIV AUTORŮ. Atlas univerzálních dějin židovského národa od časů biblických praotců do současnosti. Redakce: Sonja Laden a Marcy Shain. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1995. 299 s. ISBN 80-7187-013-7

KRAMER, Chaim. Through Fire and Water, The life of Reb Noson of Breslov. editoval Avraham Greenbaum. 1. vyd. Jerusalem/New York: Breslov Research Institute, 1992. 779 s. ISBN 0-930213-44-0

LANGER, Jiří. Devět bran, chasidů tajemství. 3. vyd. Praha: Odeon, 1990. 397 s. ISBN 80-207-0257-1

NACHMAN Z BRACLAVI. Prázdné křeslo, nalézt naději a radost. Upravil Moše Mykoff a Braclavský výzkumný institut. Překlad: Zdeněk Böhm. 1. vyd. Praha: Volvox Globator, 1998. 115 s. ISBN 80-7207-149-1

NACHMAN Z BRACLAVI. Příběhy Rabi Nachmana. Překlad a úvod: Tereza Krekulová. 1. vyd. Praha: Argo, 2005. 282 s. ISBN 80-7203-679-3

MYKOFF, Moše a MIZRAHI, S. C. Vlídna zbraň, modlitby pro chvíle všední i nevšední. Překlad: Zdeněk Böhm. 1. vyd. Praha: Volvox Globator, 2000. 142 s. ISBN 80-7207-314-1

SCHOLEM, Gershom Gerhard. O mystické podobě božství. 1. vyd. Praha: Malvern, 2011. 303 s. ISBN 978-80-86702-97-1

ŠMÍDOVÁ, Lucie. Židé ve Spojených státech Amerických 1929 – 1945. 235 - 247 s. In: Židé v novodobých dějinách. Soubor přednášek na FF UK. VEBER Václav a kolektiv. Praha: Karolinum, 1997. 323 s. ISBN 80-7184-423-4

VANĚK, Jan. Hnutí Chabad v kontextu současného českého judaismu. Brno, 2010. 37 s. Bakalářská práce na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity na katedře religionistiky. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Dalibor Papoušek, PhD.

VEBER, Václav. Život v Carském Rusku. 213 – 233 s. In: Židé v novodobých dějinách. Soubor přednášek na FF UK. VEBER Václav a kolektiv. Praha: Karolinum, 1997. 323 s. ISBN 80-7184-423-4

WIESEL, Elie. Svět chasidů: Portréty legendy. Překlad: Alena Bláhová. 1. vyd. Praha: Sefer, 1996. 190 s. ISBN 80-85924-09-9

6.2 Internetové zdroje

AZAMRA INSTITUTE. Communicating Torah spirituality in the languages and media of our times [online]. © Azamra Institute, 2013 (cit. 10. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.azamra.org/about.shtml>

AZAMRA INSTITUTE. Rabbi Avraham Greenbaum, Founder & Director AZAMRA [online]. © Azamra Institute, 2013 (cit. 10. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.azamra.org/rebavraham.shtml>

BRESLEV INSTITUTIONS. Breslev Bnei Brak Institutions [online]. (cit. 25. 2. 2014). Dostupné z: http://breslov-online.org/en/yeshiva_en.html

BRESLEVPEDIA. Rabbi Levi Yitzchak Bender [online]. © Breslev Israel, 2004 - 2013 (cit. 24. 2. 2014). Dostupné z: http://www.breslev.co.il/articles/breslevpedia/rabbi_levi_yitzchak_bender.aspx?id=1169&language=english

BRESLEV TSFAT, Torah in the Holy city of Tsfat. Torah & Chesed Institutions of Nachal Novea [online]. (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.breslevtsfat.com/breslev-tsfat/torah-chesed-institutions-of-nachal-novea.html>

BRESLEV TSFAT. Torah in the Holy city of Tsfat [online]. (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.breslevtsfat.com/>

BRESLOV BOOKS. Official Site of the Mafitzim [online]. (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://breslovbooks.com/index.html>

BRESLOV CALENDAR [online]. © Benyamin Pilant, 1998 (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.com/calendar/>

BRESLOV CENTER. About Us [online]. 4. 5. 2010 (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://breslovcenter.blogspot.cz/2010/05/about-us.html>

BRESLOV FORUM INDEX [online]. Webmaster Benyamin Pilant. © Friends of Breslov, 1997 – 2012 (cit. 10. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.com/forums/index.php>

BRESLOV ON THE INTERNET! [online]. Webmaster Benyamin Pilant. © Friends of Breslov, 1997 – 2012 (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: http://www.breslov.com/en/index.php?title=Breslov_on_the_Internet!

BRESLOV MUSIC [online]. (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.com/music/>

BRESLOV RESEARCH INSTITUTE [online]. (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.org/>

BRESLOV RESEARCH INSTITUTE. Bookstore [online]. (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.org/bookstore/index.php>

BRESLOV RESEARCH INSTITUTE. Breslov elder r'Moshe Burstein passes away. In Elders of Breslov: Bios & Stories [online]. 27. 10. 2011 (cit. 22. 2. 2014). Dostupné z: <http://breslov.org/breslov-elder-r-moshe-burstein-passes-away/>

BRESLOV RESEARCH INSTITUTE. Machon Nachlat Zvi [online]. (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.co.il/>

BRESLOV RESEARCH INSTITUTE. The Stories Page [online]. (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.org/kids/>

BRESLOV RESEARCH INSTITUTE. Uman! Uman! Rosh Hashanah! A guide to Rebbe Nachman's Rosh Hashanah in Uman [online]. Jeruzalem/New York: Breslov Research Institute, 1992. ISBN 0-930213-43-2. (cit. 18. 2. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.com/bri/umanrh.html>

BRESLOV RESEARCH INSTITUTE. Welcome from Prof. Elie Wiesel [online]. (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.org/welcome-from-prof-elie-wiesel/>

BRESLOV TORAH, The Home of English Breslov Shiurim [online]. © 2012 (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.breslovtorah.com/>

BRESLOV TORAH, The Home of English Breslov Shiurim. About us [online]. © 2012 (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.breslovtorah.com/about-us/>

BRESLOV WORLD CENTER [online]. © 1997 – 2012 (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: http://www.breslov.com/en/index.php?title=Breslov_World_Center

ČTK. Stodvacetiletá Velká synagoga v Plzni je třetí největší v Evropě [online]. 5. 9. 2013 (cit. 14. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/stodvacetileta-velka-synagoga-v-plzni-je-treti-nejvetsi-v-evrope/980142>

EVERYTHING BRESLOV. About us [online]. (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: http://www.everythingbreslov.com/about-us/info_1.html

FEINSTEIN, Moshe. The Haskama (Letter of Approbation) from Rabbi Moshe Feinstein [online]. In Official information site of Rebbe Na Nach Nachma Nachman Muman. (cit. 18. 3. 2014). Dostupné z: <http://www.nanach.org/intro/rabbi-moshe-feinstein-haskama.html>

FRIENDS OF BRESLOV BOSTON. Information about Vaad Olami D'Chasedai Breslov (World Committee of Breslov Chassidim) [online]. (cit. 4. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.com/vaad/>

GREENBAUM, Avraham. Sources [online]. In The Essential Rabbi Nachman. © Azamra Institute, 2006 - 2007 (cit. 9. 4. 2014). Dostupné z: <http://azamra.org/Essential/sources.htm>

GREENBAUM, Avraham. Stories [online]. In The Essential Rabbi Nachman. © Azamra Institute, 2006 - 2007 (cit. 9. 4. 2014). Dostupné z: <http://azamra.org/Essential/stories.htm>

GREENBAUM, Avraham. The Life of Rabbi Nachman [online]. In The Essential Rabbi Nachman. © Azamra Institute, 2006 - 2007 (cit. 9. 4. 2014). Dostupné z: <http://azamra.org/Essential/life.htm>

GREENBAUM, Avraham. The ten psalms, english translation [online]. In The Essential Rabbi Nachman. © Azamra Institute, 2006 - 2007 (cit. 9. 4. 2014). Dostupné z: <http://azamra.org/Essential/tenpsalms.htm>

GREENBAUM, Avraham. The Unique charm of Rabbi Nachman [online]. In The Essential Rabbi Nachman. © Azamra Institute, 2006 - 2007 (cit. 9. 4. 2014). Dostupné z: <http://azamra.org/Essential/charm.htm>

GREENBAUM, Avraham. Tikkun Haklali, the general remedy [online]. In The Essential Rabbi Nachman. © Azamra Institute, 2006 - 2007 (cit. 9. 4. 2014). Dostupné z: <http://azamra.org/Essential/general.htm>

KALMAN. New blog discussing some of the words of the Saba [online]. In News and Announcements. Breslov.com Forum Index. 25. 5. 2012 (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.breslov.com/forums/viewtopic.php?t=139&highlight=petek>

KATZ, Yossi. Questions and Answers about Breslov [online]. In Breslov Research Institute. (cit. 18. 2. 2014). Dostupné z: <http://breslov.org/breslov-faq/>

KEREN RABBI YISROEL DOV ODESSER ZATZAL [online]. (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.thisisbreslov.com/>

KEREN RABBI YISROEL DOV ODESSER ZATZAL. About Keren rabbi Yisroel Dov Odesser Zatzal [online]. (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.thisisbreslov.com/About-The-Keren.html>

NANACH. A Brief Intro to Na Nach [online]. Official information site of Rebbe Na Nach Nachma Nachman Muman. (cit. 18. 3. 2014). Dostupné z: <http://www.nanach.org/intro/brief-intro.html>

NANACH. Highlights in the Life of Rabbi Yisroel DovBer Odesser [online]. Official information site of Rebbe Na Nach Nachma Nachman Muman. (cit. 18. 3. 2014). Dostupné z: <http://www.nanach.org/intro/highlights-rabbi-yisroel-dovber-odesser.html>

NANACH. Na Nach Answers [online]. Official information site of Rebbe Na Nach Nachma Nachman Muman. (cit. 18. 3. 2014). Dostupné z: <http://www.nanach.org/intro/nanach-answers.html>

NANACH. The Petek [online]. Official information site of Rebbe Na Nach Nachma Nachman Muman. (cit. 18. 3. 2014). Dostupné z: <http://www.nanach.org/intro/the-petek.html>

NANACH. What is Na Nach Nachmu Nachman Me-Uman? [online]. Official information site of Rebbe Na Nach Nachma Nachman Muman. (cit. 18. 3. 2014). Dostupné z: <http://www.nanach.org/intro/nanach-intro-01.html>

NANACH, Eitan. Rabbi Nachman of Breslov, Na Nach Nachma Nachman me Uman [online]. Přeložil Dovid NaNAch. (cit. 18. 3. 2014). Dostupné z: <http://www.nanach.org/intro/breslov-fact-sheet.html>

SEARS, Dovid. A Lesson in How to Cook Soup. A Tribute to Rabbi Akiva Greenberg and Rabbi Ben Zion Apter [online]. In Breslov Center. 16. 5. 2012 (cit. 22. 2. 2014). Dostupné z: <http://breslovcenter.blogspot.cz/2012/05/lesson-in-how-to-cook-soup.html>

SEARS, Dovid. Based On „A Childish Prank“ – Na Nach Nachma [online]. In A Simple Jew. 14. 9. 2006 (cit. 6. 3. 2014). Dostupné z: <http://asimplejew.blogspot.cz/2006/09/based-on-childish-prank-na-nach-nachma.html>

SEARS, Dovid. Breslov in America (Part 1) [online]. In A Simple Jew. 8. 1. 2008 (cit. 25. 2. 2014). Dostupné z: http://asimplejew.blogspot.cz/2008/01/guest-posting-by-rabbi-dovid-sears_08.html

SEARS, Dovid. Breslov in Americc (Part 2) [online]. In A Simple Jew. 9. 1. 2008 (cit. 25. 2. 2014). Dostupné z: http://asimplejew.blogspot.cz/2008/01/guest-posting-by-rabbi-dovid-sears_09.html

SEARS, Dovid. Comparing Chabad and Breslov: A Response to Rabbi Naftali Citron [online]. In A Simple Jew. 25. 1. 2006 (cit. 21. 2. 2014). Dostupné z: http://asimplejew.blogspot.cz/2006/01/guest-posting-from-rabbi-dovid-sears_25.html

SEARS, Dovid. The Breslov Mesorah [online]. In A Simple Jew. 4. 12. 2007 (cit. 10. 11. 2013). Dostupné z: <http://asimplejew.blogspot.cz/2007/12/guest-post-by-rabbi-dovid-sears-breslov.html>

TUREČEK, Břetislav. Upšerin v Meronu. In Lidé a Země 06/2009, s. 96-100. Vydané 12. 6. 2009. Vychází měsíčně. ISSN 0024-2896. (cit. 27. 4. 2014). Dostupné z: <http://www.lideazeme.cz/clanek/upserin-v-meronu>

YESHIVAT TIKUN HAMIDOT. The holy rabbi rebbe Nachman of Breslov zt"l 'The Nachal Novea Mekor Chochma' [online]. © 2005 (cit. 6. 4. 2014). Dostupné z: http://www.breslev-midot.com/eng/about_berslev_moharan.asp

YESHIVAT TIKUN HAMIDOT. The Yeshiva's Publications [online]. © 2005 (cit. 5. 4. 2014). Dostupné z: http://www.breslev-midot.com/eng/books_publishing.asp

YESHIVAT SHUVU BONIM. HaRav Levi Yitzchak Bender, zt"l
[online]. © 2000 (cit. 24. 2. 2014). Dostupné z:
<http://www.shuvubonim.org/ravlib.html>

7 RESUMÉ

The aim of this bachelor study is history and teaching of Breslover Hasidim. The Breslover Hasidim are a group of Eastern European Hasidism. The group was established in Podolia, the region of the present south-west Ukraine. The Breslover Hasidim was named after the city Breslov, which was the main home town of Rebbe Nachman of Breslov (1772 – 1810), the founder and the only tzaddik of the Breslover Hasidim. The main teaching of Rebbe Nachman consists in the devotion faith without fear. He taught his disciples how to speak to God freely—hisbodedus, which is the contemplative prayer. He composed the general prayer for every situation named Tikun Haklali. Through the centuries the wise of Rebbe Nachman was spread through many books and through of Breslov oral tradition. At the beginning of the 20th century. The Breslov communities were moved from Ukraine to Izrael and USA. Contemporary the Breslovers are concentrated on publishing of their books, on providing Breslov education and on the Rosh Hashanah gathering in Uman where is Rebbe Nachman's grave. The Breslover Hasidim consists of the several Breslov communities and institutions. The most controversial Breslov community is the group named Na Nach.